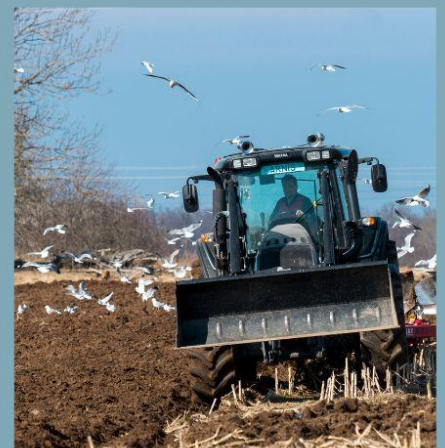

VIDZEMES LAUKU PARTNERĪBAS „BRASLA” SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2023.-2027.GADAM

“Lauki ir mūsu sabiedrības struktūra un mūsu ekonomikas asinsrite. Lauki ir mūsu identitātes un ekonomiskā potenciāla galvenā sastāvdaļa. Mēs lolosim un saglabāsim savus lauku apvidus un ieguldīsim to nākotnē.” /Urzula fon der Leiena/

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Apstiprināta 15.11.2023.

SATURS

Saīsinājumi	4
Kopsavilkums	5
Saskaņotība ar vietējās rīcības grupas darbības teritorijā esošo pašvaldību programmām un sasaiste ar citiem vietējā, reģionālā un nacionālā mēroga attīstības plānošanas dokumentiem	6
1. Esošās situācijas izvērtējums.....	14
1.1. Vidzemes lauku partnerības “Brasla” darbības teritorija Ilustrācija nr. 1... 14	
1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats.....	15
1.1.2. Sociālekonomisks apskats	20
1.1.3. Partnerības darbības teritorijas pamatojums.....	27
1.2. Partnerības principa nodrošināšana	28
1.3. Teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums.....	31
1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze	37
1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums	42
2. Stratēģiskā daļa.....	44
2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi	44
2.1.1. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķi	45
2.2. Sasniedzamie rezultāti.....	45
2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana un atbilstības kritēriji to noteikšanai....	46
3. Rīcības plāns.....	48
3.1. rīcības plāns 2023.–2027. gadam	48
Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstītās rīcības	48
Rīcība Nr.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana.....	48
Rīcība Nr.2. Kopienų spēcinošas un vietas attīstības iniciatīvas.....	49
3.1.1 kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai	52
3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistišanas novērtējums	54
4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošana un novērtēšana	55
4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām	55
4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.–2027.g. un Eiropas Savienības Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu	
56	
4.3. Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, tostarp interešu konflikta novēršana;	58
4.4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas procedūra	62

4.5. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas organizācija ...	63
5. Finansējuma sadales plāns	64
PIELIKUMI.....	65
Pielikums Nr.1. Stratēģijas izstrādes procesa apraksts	65
Pielikums nr. 2. Materiālā dabas un kultūras mantojuma objektu teritoriālā izvietojuma karte 67	
Pielikums Nr. 3. Vidzemes lauku partnerības “Brasla” sabiedrības vajadzību un ieceru piemēri – apkopoti iedzīvotāju forumos stratēģijas izstrādes sākumposmā saskaņā ar SVVA stratēģiju Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam ietvaros	68
Pielikums Nr. 4. Iedzīvotāju skaita sadalījums pa pilsētām un pagastiem Vidzemes lauku partnerības “Brasla” teritorijā, 2018. gads (pēc faktiskās dzīvesvietas), 2020. un 2022. gadā (pēc reģistrētās dzīvesvietas)	74

Saīsinājumi

ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ES	Eiropas Savienība
ZM	Zemkopības ministrija
IKT	Informācijas komunikācijas tehnoloģijas
LAD	Lauku atbalsta dienests
LEADER	<i>no franču val.:</i> Saiknes starp darbībām lauku ekonomikas attīstībai
MK	Ministru kabinets
NVO	Nevalstiskā organizācija
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis
KLP SP	Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.-2027. gadam
SVID	Stiprās, vājās puses, iespējas un draudi
SVVA	Sabiedrības virzīta vietējā attīstība
GNP	Gaujas Nacionālais parks
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (Organisation for Economic Co-operation and Development)
Partnerība	Stratēģijas tekstā biedrības Vidzemes lauku partnerība “Brasla” pilnais nosaukums tiek aizstāts ar saīsinājumu - “partnerība” (normatīvajā regulējumā biedrības, nodibinājumi, kas realizē SVVA, tiek apzīmēti ar terminu “vietējā rīcības grupa”-VRG).

Kopsavilkums

Vidzemes lauku partnerība "Brasla" ir reģistrēta Biedrību un nodibinājumu reģistrā 17.08.2006., un tās **izveides galvenais mērķis ir tajā ietilpstošās lauku teritorijas attīstības veicināšana, dabas un kultūrvēsturisko resursu saglabāšana un izmantošana dzīves kvalitātes uzlabošanai.**

Stratēģijas vīzija - Lauku apvidi mijiedarbībā ar pilsētām ir dzīvošanai, strādāšanai un atpūtai pievilcīga vide ar iniciatīvām bagātu pilsonisko sabiedrību un spēcīgām kopienām. Nozīmīga dabas resursu un kultūrvēsturisko vērtību ilgtspējīga izmantošana vietējās ekonomikas stiprināšanai.

Kā apliecina veiktā pētījuma rezultāti par "Vidzemes lauku partnerības "Brasla" sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2014.-2020. gadam" ieviešanu, biedrība ar atzinīgiem rezultātiem īstenojusi iepriekšējā posma rīcības grupas darbības stratēģiju. Tādēļ, uzsākot jauno stratēģijas plānošanas posmu, ņemts vērā pēctecīgums un iepriekšējās darbības izvērtējums.

Jaunajā posmā 2023.-2027. g. sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģija pamatos saskaņota ar iepriekšējās stratēģijas kursu ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai. Ņemti vērā Vidzemes lauku partnerības "Brasla" galvenie noteiktie darbības virzieni un rezultātīvo rādītāju izvērtējums, oriģinālo pētījumu dati par vietas potenciāla izmantošanas iespējām, uzņēmējdarbības attīstību un vietējo kopienu vajadzībām dzīves kvalitātes uzlabošanai. Precizēts nākotnes redzējums, konkretizējot ar *LEADER* instrumentu palīdzību sasniedzamās iespējas un respektējot, ka šis nav vienīgais atbalsta instruments lauku telpas attīstības veicināšanai novados. Galvenie darbības virzieni ir saskaņoti ar Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģisko plānu, un paredzētās rīcības ir saskaņotas ar pašvaldību un reģionāla līmeņa plāniem, bet vienlaikus nedublē tajos paredzēto darbību īstenošanu. Stratēģijā īpaši uzsvērta **līdzsvarotas attīstības nepieciešamība, veicamo darbību efektivitāte, vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana jauniešiem, nodarbinātības risinājumi, meklēta inovatīva pieeja problēmu risināšanai un dzīves kvalitātes uzlabošanai.**

Vietējās attīstības stratēģija izstrādāta, ņemot vērā uz sabiedrības vietējām vajadzībām balstītu pozitīvu pārmaiņu nepieciešamību, kas pamatā apzinātas, īstenojot 13 iedzīvotāju darba grupu seminārus ar strukturētu vajadzību identificēšanu un darbības prioritāšu noteikšanu, inovatīvu problēmu risinājumu meklējumiem. Sabiedrības līdzdalība stratēģijas izstrādē nodrošināta iespējami efektīvi, organizējot minētos darba seminārus pēc teritoriālās pārstāvniecības principiem, kā arī rīkojot dažādu iesaistīto pušu darba grupas stratēģijas izstrādes nosacījumu apspriešanai (pielikums nr.1).

Saskaņotība ar vietējās rīcības grupas darbības teritorijā esošo pašvaldību programmām un sasaiste ar citiem vietējā, reģionālā un nacionālā mēroga attīstības plānošanas dokumentiem

Saistībā ar vietējo pašvaldību attīstības plāniem, paredzēta integrēta un papildinoša attīstība, kas nedublē jau iepriekš pašvaldību plānotās darbības tās budžeta ietvaros.

Stratēģija pilnībā atbilst **Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam intervences "Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana"** (turpmāk – Stratēģiskā plāna intervence) mērķiem:

- sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, kas ir atbilstošas KLP SP un iekļautas VRG izstrādātajās vietējās attīstības stratēģijās, un uzlabo ekonomisko un sociālo situāciju laukos, veido labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai, kā arī veicina vietējās attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgu izmantošanu;
- sekmēt vietējā līmeņa pārvaldības mehānismu, kas balstīts uz iekļaujošiem vienlīdzīgas partnerības principiem un rada pievienoto vērtību teritorijas un vietējās sabiedrības potenciālam, nodrošinot VRG darbību vietējās attīstības stratēģijas īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā, tādejādi saglabājot vietējās teritorijas attīstības procesa nepārtrauktību;

Latvijas Ilgtermiņa attīstības stratēģijā līdz 2030. g. telpiskās attīstības perspektīvas mērķi ir: Radīt līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no dzīves vietas, sekmējot uzņēmējdarbību reģionos, attīstot kvalitatīvu transporta un komunikāciju infrastruktūru un publiskos pakalpojumus.

Saglabāt Latvijas savdabību – daudzveidīgo dabas un kultūras mantojumu, tipiskās un unikālās ainavas.

Latvijas telpiskās attīstības perspektīvas uzdevums ir noteikt politikas virzienus ilgtspējīgai un līdzsvarotai valsts teritorijas attīstībai, panākot reģionu ekonomiskā potenciāla pilnvērtīgu izmantošanu, iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanu, dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un prasmīgu izmantošanu.

Attīstot lauku tūrismu un citus alternatīvos nodarbes veidus, it sevišķi e-darba iespējas, izmantojot lauku viensētas arī kā brīvdienu un vasaras mājas, jāveicina Latvijai raksturīgā dzīvesveida ar vēsturisko apdzīvojumā struktūru, kultūrainavu un tradīciju saglabāšana. Izmantojot katras teritorijas īpašās priekšrocības un kopīgi risinot problēmas, palielināsies gan pilsētu, gan lauku teritoriju attīstības iespējas. Pašvaldībām ir jāveicina lauku un pilsētu mijiedarbība, sekmējot:

- **mobilitātes iespējas**, t.sk. nodrošinot attīstības centru sasniedzamību lauku iedzīvotājiem, kā arī radot iespējas lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas realizācijai;
- **darbaspēka un zināšanu plūsmu**, sekmējot zināšanu pārnesi;
- **kapitāla plūsmu**, dažādojot lauku teritoriju ekonomiku, tradicionālās lauksaimniecības nozares papildinot ar jaunu un inovatīvu produktu ražošanu;
- **tūrisma plūsmu**, novirzot tās no pilsētām uz lauku teritorijām.

Pilsētu un lauku mijiedarbība un sadarbība sniedz iedzīvotājiem plašākas iespējas un dažādo kvalitatīvas vides pieejamību neatkarīgi no dzīves vietas.

Plānošanas reģiona attīstības programma. ¹		Vietējās pašvaldības attīstības programma ²				SVVA stratēģijas mērķi, rīcības, rezultāti
<p>Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2022.-2027.</p> <p>VIDZEMES SM ir sekmēt līdzsvarotu reģiona sociālo, ekonomisko un teritoriālo attīstību, īstenojot uz elastīgumu vērstu integrētu starpsektoru attīstības politiku, kas nodrošina reģiona ekonomisko un teritoriālo priekšrocību izmantošanu iedzīvotāju labklājības un drošumspējas palielināšanai</p>	<p>Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014.-2030.</p> <p>SM 1 - Sociāli iekļaujoša kopdzīve labklājīgās kopienās</p> <p>SM 2 - Zināšanās balstīta “zaļa”, inovatīva un elastīga ekonomika</p> <p>SM 3 - Ekoloģiski tolerantas dzīves veids un vietas</p>	<p>Valmieras novada attīstības programma 2022.-2028.g.</p> <p>Valmieras novads - Eiropas līmeņa ekonomiskās attīstības, zināšanu un sabiedriskās dzīves izcilības teritorija ar dinamiski un viedi pārvaldītu vidi.</p> <p>IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība</p> <p>IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa</p> <p>IP3 Rosīga ekonomika</p>	<p>Siguldas novada attīstības programma 2021.-2027.g.</p> <p>SM1 Dzīves telpa ar kvalitatīvu publisko infrastruktūru, pakalpojumiem un drošu vidi</p> <p>SM2 Efektīva pārvalde un ekonomisko aktivitāti veicinoša daudzveidīga un konkurētspējīga saimnieciskā darbība</p>	<p>Limbažu novada attīstības programma 2022.-2028.g.</p> <p>SM1 Izglītoti, radoši, inovatīvi, sabiedriski aktīvi un veseli iedzīvotāji (cilvēki)</p> <p>SM2 Uzņēmējdarbību veicinoša vide (ekonomika)</p> <p>SM3 Vides ilgtspējīga attīstība (dzīves vide)</p> <p>SM4 Iekļaujoša un efektīva pārvaldība</p>	<p>Cēsu novada attīstības programma 2022.-2028.g.</p> <p>SM1 - Inovatīva uz resursiem balstīta, investoriem labvēlīga ekonomiskā vide</p> <p>SM2 - Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte</p> <p>SM3 - Atpazīstama kultūras un tūrisma vieta Eiropas mērogā</p> <p>SM4 - Videi draudzīgs, ilgtspējīgs un klimatneitrāls novads</p> <p>SM5 - Augsta iedzīvotāju digitālā</p>	

¹ Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2022.-2027. (http://jauna.vidzeme.lv/upload/attstbas_dokumenti/VPR_AP_2022-2027_2.1.pdf)

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014.-2030 (https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2023/04/RPR-AP_2027_Strategiska-dala.pdf)

² **Valmieras** novada attīstības programma 2022.-2028.g. (https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2021/11/Valm_AP_strat_dala_1RED.pdf)

Siguldas novada attīstības programma 2021.-2027.g. (<https://m.sigulda.lv/?sadala=data&id=10683>)

Limbažu novada attīstības programma 2022.-2028.g. (<https://www.limbazunovads.lv/lv/media/14463/download>)

Cēsu novada attīstības programma 2022.-2028.g. (https://www.cesis.lv/images/userfiles/files/Att%C4%ABst%C4%ABbas_dokumenti/AP-2021.pdf)

					pratība un ekonomikas digitālā transformācija	
<p>Mērķis 3. Veicināt tautsaimniecības attīstību un izaugsmi, pārveidojot saimniekošanas modeļus</p> <p>E1. Inovācijas, zinātne un attīstība</p> <p>d) Veicināt efektīvas inovāciju atbalsta vides veidošanu Vidzemē</p> <p>E2. Industrijas pārveide (RV1) Industrijas pārveide un konkurētspēja</p> <p>e) Atbalstīt ilgtspējīgas uzņēmējdarbības vides infrastruktūras izveidi un attīstību</p> <p>f) Veicināt sadarbību starp tūrisma uzņēmējiem, publisko sektoru</p> <p>h) Veicināt vietējās produkcijas, tostarp vietējos resursos balstītu produktu attīstību, īso pārtikas ķēžu veidošanu</p> <p>i) Veicināt uzņēmējdarbībai</p>	<p>SM 2- Zināšanās balstīta “zaļa”, inovatīva un elastīga ekonomika</p> <p>P4. Globāli konkurētspējīgas nozares</p> <p>RV 4.3. - Kultūras un radošo industriju stiprināšana reģionā</p> <p>RV 4.4. - Tūrisma attīstība un mārketinga reģiona starptautiskai atpazīstamībai</p> <p>SM 3 - Ekoloģiski tolerants dzīves veids un vietas</p> <p>P 7. Ilgtspējīga dzīvesvide</p> <p>RV 7.3. - Ilgtspējīgu, atjaunojamos resursos balstītu enerģijas sistēmu attīstība</p> <p>P 8. Vieda attīstība</p> <p>RV 8.1. - Reģiona viedās specializācijas politikas izveide un īstenošana viedās attīstības</p>	<p>RV2 Mazo un vidējo uzņēmumu, mikrouzņēmumu, mājaražotāju vide</p> <p>U2 Veicināt ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu, aprites ekonomiku un nodrošinājumu ar kvalificētiem speciālistiem</p> <p>U3 Attīstīt iecienītus viesmīlības un izzinošā tūrisma galamērķus</p>	<p>VTP5 Ekonomiski aktīvs novads</p> <p>RV11 Uzņēmējdarbības vide</p> <p>U40. Veicināt uzņēmēju sadarbību ekonomiskās vides attīstībā</p> <p>U42. Sekmēt vietējās ekonomikas attīstību un dažādošanu</p> <p>RV12 Tūrisms</p> <p>U43. Veicināt tūrisma un pakalpojumu nozares izaugsmi un popularitāti</p> <p>U44. Uzlabot tūrisma infrastruktūru</p> <p>U45. Pilnveidot tūrisma informācijas apriti, mazinot sezonālītāti tūrisma nozarē</p>	<p>VTP2 Atbalsts uzņēmējdarbības attīstībai</p> <p>RV2-1. Uzņēmējdarbības veicināšana un attālināta darba iespēju nodrošināšana</p> <p>U2.1.2. Izveidot un attīstīt piemērotu tehnisko infrastruktūru uzņēmējdarbības attīstības sekmēšanai</p> <p>2.Koprades telpu attīstība, uzņēmējdarbības nodrošināšanai</p> <p>3.Izbūvēt tirgus laukumu Alojās pilsētā</p> <p>RV2-2. Tūrisma, viesmīlības un starptautiskās sadarbības pilnveidošana</p> <p>U2.2.2. Atjaunot un attīstīt pašvaldībai piederošu kultūras un tūrisma vietu un objektu infrastruktūru</p> <p>RV2-3. Pašvaldības pakalpojumu un</p>	<p>VTP 1 Augstas pievienotās vērtības ekonomika, balstīta uz vietējo resursu un intelektuālā potenciāla izmantošanu</p> <p>RV 1.3. Finanšu un infrastruktūras mehānismu nodrošināšana</p> <p>U 1.3.1. Izveidot koprades telpu tīklu</p> <p>RV 1.4. Sociālo inovāciju un sociālās uzņēmējdarbības veicināšanā</p> <p>U 1.4.1. Izveidot atbilstošu vidi sociālo inovāciju un sociālās uzņēmējdarbības atbalstam</p> <p>RV 1.5. Jaunu un esošo uzņēmumu zaļināšanas procesu veicināšana, nodrošinot atbilstošu infrastruktūru</p> <p>U 1.5.1. Nodrošināt infrastruktūru uzņēmējiem</p> <p>U 1.5.2. Palielināt efektivitāti resursu</p>	<p>Mērķis.</p> <p>Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai</p> <p>Rīcība.</p> <p>Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana.</p> <p>Rezultāts.</p> <p>Jaunradītas darba vietas</p> <p>Uzņēmumu skaits, kas ieguldījuši attīstībā</p>

<p>nepieciešamās infrastruktūras izveidi un attīstību</p> <p>RV2) Uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi</p> <p>c) Veicināt jaunu uzņēmējdarbības veidu attīstību reģionā, t.sk. straujas izaugsmes uzņēmumu, jaunuzņēmumu, sociālās uzņēmējdarbības, darījumu tūrisma, radošo industriju u.c. attīstību</p> <p>e) Veicināt jauniešu iesaisti uzņēmējdarbībā</p> <p>E3. Aprites un bioekonomika</p> <p>RV1) Aprites ekonomikas attīstība uzņēmējdarbībā</p> <p>c) Veicināt ražošanas pārpalikumu / blakus plūsmu izmantošanu un pievienotās vērtības radīšanu</p> <p>E4. Efektīva un tīra enerģija</p> <p>RV2) Energoefektivitāte</p> <p>b) Veicināt energoefektivitāti</p> <p>RV3) Atjaunojamās</p>	<p>teritorijās un vietās</p> <p>RV 8.3. - Uzņēmējdarbības produktivitātes veicināšana</p> <p>RV 8.4. - Vietējos resursos balstītas uzņēmējdarbības attīstības veicināšana</p>			<p>atbalsta pasākumu uzņēmējiem nodrošināšana</p> <p>U2.3.3. Veicināt izpratni par aprites ekonomiku un tās ieguvumiem uzņēmējdarbībā</p> <p>U2.4.2. Veicināt alternatīvās enerģijas attīstību</p>	<p>patērīnā</p> <p>U 1.5.3. Atbalstīt un izglītēt uzņēmumus, kas vēlas ieviest vai jau ievieš klimatneitrālus risinājumus</p> <p>RV 1.6. Vietējo mājrāzotāju un lauksaimnieku ražoto produktu pievienotās vērtības paaugstināšana</p> <p>U 1.6.1. Popularizēt vietējās preces un pakalpojumus (t.sk. lauksaimniecības produktus) vietējā, nacionālā un starptautiskā mērogā</p>	
---	---	--	--	--	--	--

<p>enerģijas pielietojuma veicināšana</p> <p>b) Enerģijas kopienu izveide</p> <p>P2. Klimatneitralitāte un pielāgošanās</p> <p>RV1) Klimatneitralitāte</p> <p>a) Veicināt klimatneitralitāti lēmumos un rīcībās</p> <p>b) Veicināt izmešu samazināšanu</p>						
<p>Mērķis: 1. Saglabāt un gudri apsaimniekot dabas ekosistēmas un resursus</p> <p>T1. Dabas kapitāls</p> <p>1) Dabas resursu aizsardzība, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un gudra apsaimniekošana</p> <p>2) Iedzīvotāju iesaiste dabas kapitāla apsaimniekošanā</p> <p>T2. Dabas un kultūras mantojums</p> <p>1) Kultūras un dabas mantojuma ilgtspējīga izmantošana un pārvaldība</p> <p>2) Kultūrvides attīstība</p> <p>Mērķis: 2. Uzlabot</p>	<p>SM 1-Sociāli iekļaujoša kopdzīve labklājīgās kopienās</p> <p>P2. Kopienas un to pašpietiekamība</p> <p>RV 2.1. - Sociālā plānošana un sabiedrības rīcībspējas stiprināšana</p> <p>RV 2.2. - Kopienas iniciatīvu un attīstītāju institūciju veicināšana</p>	<p>RV1 IZGLĪTĪBA UN NODARBINĀTĪBA</p> <p>U3 Veicināt nodarbinātību, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju konkurētspēju darba tirgū un augstu darba produktivitāti, augsti kvalificētu speciālistu nodrošinājumu Valmieras novadā</p> <p>U3-1 Attīstīt darba tirgum atbilstošu mūžizglītību</p> <p>RV2 Inženiertehniskā infrastruktūra</p> <p>U2 Veicināt pāreju uz atjaunīgajiem energoresursiem un aprītes ekonomiku</p> <p>RV5 Daba,</p>	<p>VTP1 Aktīva, vesela un zinoša sabiedrība</p> <p>RV1 KOPIENAS</p> <p>U1. Veicināt kopienu sadarbību un sabiedrisko aktivitāti</p> <p>U5. Atbalstīt novada un individuālās teritoriālo kopienu tradīcijas, saglabāt teritoriālo kopienu identitāti</p> <p>VTP2 Iedzīvotāju vajadzības balstīti pakalpojumi</p> <p>RV2 IZGLĪTĪBA VISOS VECUMOS</p> <p>U8. Attīstīt mūžizglītības piedāvājumu un nodrošināt to pieejamību</p>	<p>VTP3 Kvalitatīva infrastruktūra un atbildīga dabas resursu izmantošana un saglabāšana</p> <p>RV3-2. Efektīva vides aizsardzība un labiekārtošana, saskaņā ar Eiropas zaļo kursu</p> <p>U3.2.1. Nodrošināt dabas resursu saglabāšanu, atjaunošanu un ilgtspējīgu izmantošanu</p> <p>U3.2.3. Veikt pasākumus vides apsaimniekošanā un dabas aizsardzībā</p> <p>VTP1 Kvalitatīvi publiskie pakalpojumi</p> <p>U1.1.4. Nodrošināt</p>	<p>VTP 3 Pieejama kultūrvide un tūrisma aktivitātes</p> <p>RV 3.1. Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana</p> <p>U 3.1.1. Saglabāt materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu</p> <p>RV 3.3. Sabiedrības līdzdalība kultūrā un vietējo tradīciju kopšana</p> <p>U 3.3.1. Saglabāt unikālās kultūras vērtības visā novada teritorijā</p> <p>RV 3.5. Tūristu uzturēšanās ilguma palielināšana Cēsu novada teritorijā</p>	<p>Mērķis.</p> <p>Veicināt vietas pievilcību, radot vietējo kopienu attīstību sekmējošas iniciatīvas.</p> <p>Rīcība.</p> <p>Kopienas spēcinošas un vietas attīstības iniciatīvas</p> <p>Rezultāts.</p> <p>Personu skaits, kas saņem labumu (partnerības teritorijā)*</p>

<p>cilvēku dzīves kvalitāti</p> <p>C2. Droša, iekļaujoša un vesela sabiedrība</p> <p>1) Veselības veicināšanas un aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstība</p> <p>2) Sabiedrības drošība un civilā aizsardzība</p> <p>C3. Kvalitatīvi un pieejami sociālie pakalpojumi</p> <p>1) Sociālo pakalpojumu kvalitāte un pieejamība</p> <p>C1. Pieejama izglītība</p> <p>1) Izglītības, prasmju un mūžizglītības piedāvājuma atbilstība darba tirgus prasībām un tendencēm</p> <p>E4. Efektīva un tīra enerģija</p> <p>1) Energoefektivitāte</p> <p>2) Atjaunojamās enerģijas pielietojuma veicināšana</p> <p>T4. Identitāte un spēcīgas kopienas</p> <p>1) Sadarbības saišu stiprināšana starp teritorijām, sektoriem, kopienām</p> <p>2) Piederības sajūtas un identitātes veicināšana</p>		<p>kultūrvēsture</p> <p>U1 Veicināt ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu un publiskās ārtelpas attīstību</p> <p>U2 Veicināt nacionālo un reģionālo kultūras vērtību uzturēšanu un kultūras materiālā mantojuma mūsdienīgu izmantošanu</p> <p>RV2 Kultūra, radošums</p> <p>U2 Stiprināt kultūrizglītības piedāvājumu personības radošai attīstībai</p> <p>RV3 Sports, aktīvā atpūta</p> <p>U2 Attīstīt sportu un aktīvo atpūtu un veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīves veidu</p> <p>RV4 Sociālie pakalpojumi, veselības aprūpe</p> <p>RV5 Darbs ar jaunatni</p> <p>U1 Pilnveidot Valmieras novada darbu ar jaunatni un sniegt atbalstu jauniešu neformālajai izglītībai un patstāvīgas dzīves prasmju ieguvei</p> <p>RV6 Pilsoniskās</p>	<p>RV3 KULTŪRVIDE</p> <p>U12. Saglabāt un attīstīt kultūras mantojumu un tradīcijas</p> <p>U13. Uzlabot kultūras iestāžu/objektu infrastruktūru un materiāli tehnisko bāzi</p> <p>RV4 SPORTS UN VESELĪGS DZĪVESVEIDS</p> <p>U14. Attīstīt sporta un veselīga dzīvesveida aktivitāšu daudzveidību visām vecuma grupām un paaugstināt to kvalitāti</p> <p>U15. Pilnveidot esošo un attīstīt jaunu sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūru un materiāli tehnisko bāzi</p> <p>RV5 VESELĪBAS APRŪPE</p> <p>U17. Veicināt veselības aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu daudzveidību, kvalitāti un pieejamību</p> <p>RV6 Sociālā vide</p> <p>U19. Pilnveidot sociālās palīdzības un sociālo</p>	<p>sporta un aktīvās atpūtas pakalpojumu pieejamību, uzlabot un attīstīt nozares infrastruktūru un aprīkojumu</p> <p>RV1-2. Kultūras un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana</p> <p>U1.2.1. Nodrošināt kultūras pakalpojumu pieejamību un dažādošanu saturīga brīvā laika pavadīšanai</p> <p>U1.2.3. Novada kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana un saglabāšana</p> <p>RV1-3. Sociālās drošības un veselības aprūpes nodrošināšana</p> <p>U1.3.1. Attīstīt un uzlabot sociālo pakalpojumu pieejamību un dažādību</p> <p>VTP4 Pieejamība un atklātība</p> <p>RV4-1. Sakārtota pārvaldība un iesaistoša sadarbība</p> <p>U4.1.3. Attīstīt pašvaldības, valsts institūciju, NVO un privāto sadarbību un</p>	<p>U 3.5.1. Veidot kopīgu tūrisma un kultūras piedāvājumu</p> <p>VTP 2 Veselīgas, sociāli atbildīgas, izglītotas sabiedrības un kvalitatīvas dzīves vides veidošana</p> <p>RV 2.4. Uz izglītību un izaugsmi vērstas sabiedrības veidošana</p> <p>U 2.4.5. Nodrošināt augstākās izglītības un mūžizglītības pieejamību novadā</p> <p>RV 2.5. Veselības aprūpes pakalpojumu pilnveide un pieejamības uzlabošana</p> <p>U 2.5.1. Attīstīt daudzveidīgus, kvalitatīvus veselības veicināšanas un aprūpes pakalpojumus</p> <p>RV 2.6. Vienlīdzīgu sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības pieejamība</p> <p>U 2.6.1. Stiprināt sabiedrības integrāciju un piederības sajūtu</p> <p>RV 2.8. Uz iedzīvotāju vajadzībām balstītu vietējo kopienu spējinašana, pilsoniskās</p>	
--	--	--	---	---	---	--

<p>3) Aktīvas sabiedrības veidošana, kopienu kapacitātes stiprināšana</p> <p>Mērķis 4. Veicināt sadarbību un stipras organizācijas</p> <p>P1. Sadarbība un pilsoniskā līdzdalība</p> <p>1) Sadarbība</p> <p>2) Pilsoniskā līdzdalība un veiktspēja</p> <p>P3. Digitalizācija</p> <p>1) Sadarbība digitalizācijas veicināšanai</p>		<p>sadarbības izcilība</p> <p>U1 Veicināt saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstību, aktīvu un spēcīgu kopienu veidošanos, nodrošinot atbalstošu vidi vietējo kopienu iniciatīvām</p>	<p>pakalpojumu kvalitāti un daudzveidību</p> <p>VTP3 Sakopts, vieds un drošs novads</p> <p>RV7 MĀJOKLIS UN NEKUSTAMĀS ĪPAŠUMS</p> <p>U22. Veicināt ēku energoefektivitātes paaugstināšanu</p> <p>RV9 DROŠĪBA</p> <p>U31. Veicināt ieinteresēto pušu sadarbību drošības uzlabošanā</p> <p>U32. Attīstīt videonovērošanas infrastruktūras un citu viedo risinājumu attīstību un pārklājumu</p> <p>VTP4 Dabas daudzveidība un augsta vides kvalitāte</p> <p>RV10 Vides pārvaldība un publiskā ārtelpa</p> <p>U33. Nodrošināt vides aizsardzību un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu</p> <p>U34. Nodrošināt lauku teritorijas attīstību</p> <p>U35. Pilnveidot publiskās ārtelpas kvalitāti un vides pieejamību</p>	<p>partnerību</p> <p>RV4-3. Sabiedrības drošības uzlabošana</p>	<p>aktivitātes veicināšana</p> <p>U 2.8.2. Stiprināt sadarbību ar NVO un vietējām kopienām</p> <p>VTP 4 Klimata pārmaiņām pielāgotas vides veidošana</p> <p>RV 4.1. Efektivitātes un ilgtspējas nodrošināšana vides apsaimniekošanā</p> <p>RV 4.2. Dabas vērtību saglabāšana un aizsargāšana</p> <p>RV 4.3. Zaļā dzīvesveida principu popularizēšana sabiedrībā</p> <p>U 4.3.1. Mazināt klimata krīzes sekas</p> <p>VTP 5 E-novada attīstība un aktīvas sabiedrības veidošana</p> <p>RV 5.1. Visaptverošas digitālās ekonomikas attīstīšana un digitālo apmācību pieejamība ikvienam iedzīvotājam</p> <p>U 5.1.2. Nodrošināt digitālās infrastruktūras attīstību uzņēmējdarbības transformācijai</p>	
--	--	---	---	--	--	--

			VTP8 Teicama pārvaldība RV16 Pārvalde un sadarbība U62. Attīstīt un stiprināt sadarbību ar partneriem vietējā, reģionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī (dažādās jomās)			
--	--	--	---	--	--	--

SM - stratēģiskais mērķis
 P - prioritāte
 VP, VTP - Vidēja termiņa prioritātes
 RV - rīcības virziens
 U - uzdevums

Analizējot partnerības teritorijā ietilpstošo plānošanas reģionu un novadu attīstības programmas, var secināt, ka **vietējās ekonomikas stiprināšanas jomā** tiek domāts par:

- Inovāciju attīstību;
- Ilgtspējīgas uzņēmējdarbības veicināšanu, vietējo resursu ilgtspējīgu un efektīvu izmantošanu, bioekonomiku, aprites ekonomiku;
- Ilgtspējīgu, atjaunojamos resursos balstītu alternatīvās enerģijas sistēmu attīstība un energoefektivitāti;
- Klimatneitrālas uzņēmējdarbības attīstību;
- Tūrisma un pakalpojumu nozares attīstību;
- Vietējās ekonomikas attīstību un dažādošanu – kultūras, radošo industriju, straujas izaugsmes uzņēmumu, jaunuzņēmumu, sociālās uzņēmējdarbības attīstību, augstākas pievienotās vērtības produktu (t.sk. nišas produktu) ražošanu;
- Īso pārtikas ķēžu veicināšanu;
- Uzņēmēju izglītošanu ilgtspējas, klimatneitralitātes un inovāciju jomā;
- Nodrošinājumu ar kvalificētiem speciālistiem;
- Jauniešu iesaisti un piesaisti lauku teritoriju uzņēmējdarbībā;
- Sadarbības stiprināšanu starp uzņēmējiem un koprades telpu attīstību.

Kopienų spēcināšanas un vietas attīstības jomā definēti sekojoši teritorijas attīstības virzieni:

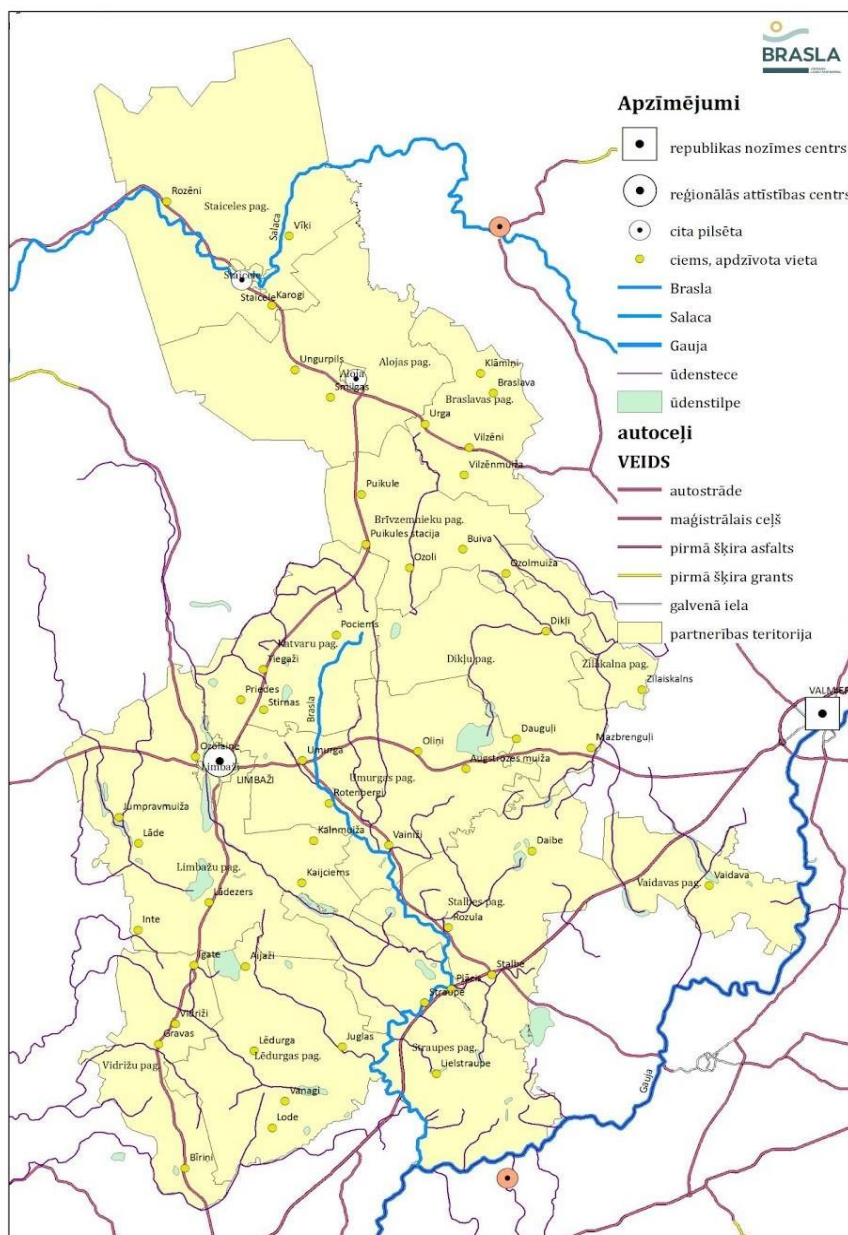
- Lauku teritorijas attīstība;
- Kopienas un to pašpietiekamība, iedzīvotāju iesaistes veicināšana, piederības sajūta, sadarbība un identitāte;
- Nodarbinātība, prasmju un mūžizglītības piedāvājuma atbilstība darba tirgus prasībām un tendencēm, digitālo apmācību pieejamība;
- Jauniešu neformālā izglītība un patstāvīgu dzīves prasmju ieguve;
- Veselības veicināšanas pakalpojumu pieejamība, iedzīvotāju veselīgs dzīves veids;
- Ilgtspējīgu kultūras un dabas resursu apsaimniekošanu, dabas resursu aizsardzību, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu;
- Kultūrvides attīstība, kultūras materiālā un nemateriālā mantojuma uzturēšana un mūsdienīga izmantošana, kultūras pakalpojumu pieejamība;
- Publiskās ārtelpas un iekštelpu kvalitāte un pieejamība;
- Atjaunojamās enerģijas pielietojuma veicināšana;
- Sabiedrības drošība;

sociālo pakalpojumu kvalitāte un daudzveidība. Partnerības virzītie mērķi un darbības virzieni nav pretrunā ar plānošanas reģionu un pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos ietvertajiem attīstības virzieniem.

1. Esošās situācijas izvērtējums

1.1. Vidzemes lauku partnerības “Brasla” darbības teritorija

Ilustrācija nr. 1 Partnerības darbības teritorija ģeogrāfiskais novietojums

Biedrība Vidzemes lauku partnerība “Brasla” darbojas kā LEADER vietējās rīcības grupa un aptver četru novadu septiņpadsmit teritoriālās vienības (3 pilsētas, 14 pagastus), skatīt sadaļu 1.1.1. vispārējs ģeogrāfisks apraksts. Ilustrācijā nr.1 attēlots ģeogrāfiskais novietojums, galveno pilsētu atrašanās vietas, valsts un reģionālās nozīmes ceļu savienojums ar Cēsīm, Limbažiem, Valmieru, Salacgrīvu un Siguldu, kas nodrošina lauku reģionu un pilsētu mijiedarbību.

Partnerības darbības teritorija robežojas ar biedrību: “Cēsu rajona lauku partnerība”, “No Salacas līdz Rūjai”, “Jūrkante”, “Jūras Zeme”, “Lauku Attīstības Partnerība” darbības teritorijām.

1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi
Teritorijas platība un novietojums, savienojamība ar nozīmīgākajiem attīstības centriem	<p>Teritorijas platība – 2017, 00 km²</p> <p>Partnerības darbības teritorija atrodas Latvijas Ziemeļaustrumu daļā – Ziemeļvidzemē. Tās darbības teritorija veido vienotu veselumu un aptver četru novadu septiņpadsmit administratīvo teritoriju vienības (3 pilsētas, 14 pagastus). Teritorijā ietilpst Limbažu novada Alojās, Limbažu un Staiceles pilsēta, Alojās, Braslavas, Brīvzemnieku, Katvaru, Limbažu, Staiceles, Umurgas un Vidrižu pagasts, Valmieras novada Dikļu, Vaidavas un Zilākalna pagasts, Siguldas novada Lēdurgas pagasts un Cēsu novada Stalbes un Straupes pagasts. Tā robežojas ar Pērnavas novadu Igaunijā, kā arī ar Saulkrastu novadu. Partnerība iekļaujas Rīgas plānošanas un Vidzemes plānošanas reģionā, liela daļa teritorijas atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, daļa arī Gaujas Nacionālajā parkā (GNP).</p> <p>Nozīmīgākie ceļi, kas šķērso partnerības teritoriju, ir valsts nozīmes A3 autoceļš Inčukalns—Valmiera—Igaunijas robeža (šķērso Siguldas, Cēsu un Valmieras novadu), reģionālās nozīmes autoceļi: P9 autoceļš Ragana-Limbaži (šķērso Siguldas un Limbažu novadu), P11 Kocēni-Limbaži-Tūja (šķērso Valmieras un Limbažu novadu), P12 Limbaži-Salacgrīva (šķērso Limbažu novadu), P13 Limbaži-Aloja (šķērso Limbažu novadu), P14 Umurga-Cēsis -Līvi (šķērso Cēsu un Limbažu novadu), P15 Ainaži-Matīši (daļa no stratēģiski nozīmīgā ceļa “Ziemeļu stīga” posma – šķērso Limbažu un Valmieras novadus)</p>	<p>Minētie valsts un reģionālās nozīmes ceļi veido optimālu pārvietošanos partnerības darbības teritorijā un veicina lielāku lauku reģionu un pilsētu mijiedarbību, nodrošina mobilitāti, savienojot apdzīvotās vietas ar republikas nozīmes pilsētu – Valmieru, reģionālajiem attīstības centriem – Limbažiem, Cēsīm vai pārējām pilsētām – Alojū, Staiceli, Mazsalacu, Salacgrīvu, Līgatni vai citiem novadu centriem – Kocēniem, Straupi, Raganu. Robežošanās ar Igaunijas Pērnavas novadu sniedz pārrobežu sadarbības potenciāla priekšrocības.</p> <p>Tuvākais attāluma punkts līdz galvaspilsētai Rīgai no Vidrižu pagasta ir 72 km, tālākais punkts no Staiceles pagasta 132 km.</p> <p>Vietējo ceļu kvalitāte ir atšķirīga un atkarīga no konkrētā posma, taču nodrošina lokālus savienojumus starp visām apdzīvotajām vietām.</p>
Teritorijas zemes lietošanas veidu sadalījums un potenciāli	Zemes lietošanas veidu aptuvenais sadalījums ³ :	Lielais mežu un lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars norāda uz

³ Limbažu novada teritorijas plānojums 2012.-2024.g. <https://www.limbazunovads.lv/lv/media/8737/download?attachment>

attīstāmās ekonomiskās aktivitātes	<ul style="list-style-type: none"> ● Meži: 47% ● Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: 35% ● Purvi: 8% ● Ūdens objektu zeme: 3% ● Citi zemes lietošanas veidi – 7% 	<p>tradicionālo nozaru dominējošo lomu reģiona ekonomiskajās aktivitātēs, taču vienlaikus saglabājot lielāku potenciālu viedo specializāciju attīstībai, ražošanai ar augstāku pievienoto vērtību: augstas pievienotās vērtības koksnes izstrādājumi, veselīgas pārtikas un dzērienu ražošana, rekreācija un ilgtspējīgs tūrisms.</p> <p>Vienotā dabas un kultūras mantojuma koncentrācija daļā no teritorijas ap GNP iekļauta starp valsts konkurētspējīgākajiem tūrisma eksporta reģioniem.</p>
Dabas resursi	<p>Iepriekš jau akcentēta atjaunojamo dabas resursu – mežu, ūdens u.c. nozīme. Dabas teritoriālo kapitālu veido ieguves rūpniecībai izmantotie neatjaunojamie dabas resursi: pamatā smilts, smiltsgrants, kūdras, arī sapropeļa atradnes. Grants resursi plaši izmantoti būvniecībai un ceļu būvei. Kūdra pamatā tiek eksportēta. Teritorijā ir nozīmīgi biotiskie resursi, kas ietver lielu augu un dzīvnieku sugu daudzveidību un skaitu.</p> <p>Salīdzinoši lielāks augsto purvu īpatsvars kā citviet Latvijā sniedz priekšrocības lielogu dzērveņu (dižbrūkleņu) audzēšanai (Vidrižu pagasta Laugas purva daļā izveidota viena no pirmajām lielogu dzērveņu audzētavām, Stalbes pagastā tās audzē Tigulu purva 3 ha platībā).</p>	<p>Dabas resursi un to kvalitāte, bioloģiskā daudzveidība veido nozīmīgu pamatu ekosistēmas pakalpojumu sniegšanā, veidojot pamatni vietējās sabiedrības dzīves kvalitātei. Atbalsta, regulējošie un kultūras ekosistēmas pakalpojumi ir būtiski sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai vietējām kopienām, jo sniedz būtisku priekšrocību salīdzinājumā ar pilsētu blīvi apdzīvoto vidi.</p>

Kocēnu novada teritorijas plānojums 2014.-2025. g. file:///C:/Users/User/Downloads/Apbuves-noteikumi_jaunais-1.pdf

Pārgaujas novada teritorijas plānojums 2013.-2024.g. file:///C:/Users/User/Downloads/Paskaidrojuma_raksts_grozijumu_apraksts-1.pdf

Krimuldas novada teritorijas plānojums 2015.-2027.g. file:///C:/Users/User/Downloads/Paskaidrojuma_raksts.pdf

Alojas novada teritorijas plānojums 2013.-2024. g. https://www.aloja.lv/wp-content/uploads/2014/10/alojaword_tian.original-1.pdf

<p>Dabas mantojuma objekti</p>	<p>Daļa no partnerības darbības teritorijas atrodas Gaujas Nacionālajā parkā un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, kur rekreācijai un tūrismam nozīmīgākā teritorija ir dabas parks “Salacas ieleja”. Kopumā partnerības teritorijā atrodas 21 <i>Natura 2000</i> īpaši aizsargājamā dabas teritorija, no tām vismaz puse ir purvi. Starp dabas pieminekļiem izceļamas nozīmīgas alejas (Augstrozes lapegļu aleja, Limbažu-Dūču ceļa bērzu aleja, Dikļu muižas aleja u.c.), kā arī vairāki aizsargājami dendroloģiskie stādījumi: Katvaru “Stirnu” dendroloģiskie stādījumi (piemēram, Lēdurgas dendroloģiskie stādījumi, Puikules parks u.c.).</p> <p>Teritorijas stratēģiskos resursus veido ūdenstilpes – upes Gauja, Brasla (daļa upju ielejas iekļaujas GNP teritorijā), Salaca, Briede (iekļaujas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ainavu aizsardzības zonā). Upju krastos nozīmīgas bioloģiski vērtīgas teritorijas, aizsargājami devona smilšakmens atsegumi, kas ir nozīmīgi ģeomorfoloģiski dabas pieminekļi un vienoti ar citiem GNP līdzīgiem objektiem veido lielāko smilšakmens atsegumu koncentrāciju Baltijā.</p> <p>Teritorijā ietilpst nozīmīgi ezeri: Limbažu Lielezers, Vaidavas ezers, Augstrozes Lielezers, Aijažu ezers, Jumpravmuižas ezeru virkne, Ungurpils ezers ar peldošām salām, Lādes ezers u.c. Ar šiem resursiem saistīta ainaviskā vērtība, kas paaugstina teritorijas pievilcību un palielina rekreatīvo potenciālu.</p> <p><i>Dabas mantojuma objektu teritoriālo izvietojumu skatīt kartē 2.pielikumā.</i></p>	<p>Ievērojot augsto dabas mantojuma īpatsvaru darbības teritorijā, nākotnē vēlams veicināt dabas mantojuma saglabāšanu, kā arī rast iespējas tā lietderīgai izmantošanai uzņēmējdarbības, jo īpaši tūrisma attīstīšanai.</p>
<p>Kultūras mantojuma objekti</p>	<p>Kultūras mantojuma objekti ar lielāko attīstības potenciālu minēti Vidzemes kultūras tūrisma attīstības stratēģijā: Dikļu Dziedāšanas svētku tradīcijas, Limbažu baznīca, Lielstraupes senpilsētas paliekas (pils un baznīcas apbūve), mācītājmuiža un Hanzas laiku vēsture, Lielstraupes Zirgu pasta stacija, Zilaiskalns, Staicele, Puikule, Braslava u.c.</p>	<p>Bagātīgais valsts un vietējas nozīmes kultūras pieminekļu daudzums partnerības teritorijā ir izcils potenciāls tūrisma uzņēmējdarbības attīstībai. Daudziem kultūras pieminekļiem ir nepieciešami ievērojami ieguldījumi, lai tos saglabātu un eksponētu kā vietējiem tā</p>

	<p>Pašvaldību pārziņā esošie vietējās nozīmes kultūras mantojuma objekti apvienoti ar viedu pārvaldību un radošiem risinājumiem ir nozīmīgi vietējās kopienas sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai un tūrisma pievilcībai.</p> <p>Nozīmīgs ir nemateriālais kultūras mantojums, kas rada pamatu tradīcijām, gadskārtu norisēm un apvieno vietējo kopienu dažādās paaudzēs. https://nematerialakultura.lv/par-nkm/</p> <p><i>Materiālā kultūras mantojuma objektu skaitu un teritoriālo izvietojumu skatīt kartē 2.pielikumā.</i></p>	<p>ārvalstu tūrisma interesentiem. Ne mazāk būtiski ir saglabāt nemateriālo kultūras mantojumu. Kultūras mantojuma bagātība, kam piemīt augsta ainaviskā vērtība kalpo vietējo kopienu identitātes, zīmolvēdības stiprināšanai, kopējās reģiona pievilcības paaugstināšanai, apdzīvotībai, ražošanai, tūrismam un, protams, ekonomikas stiprināšanai.</p>
Iedzīvotāju blīvums	<p>Vidējais iedzīvotāju blīvums partnerības teritorijā ir 11,22 iedz.uz km², kas ir zemāks par vidējo rādītāju valstī. Tas ir atšķirīgs arī starp teritoriālajām vienībām, jo blīvi apdzīvotajās vietās pārsniedz 800 cilvēkus uz km².bet, piemēram, Alojās novada Z daļā ir vairāk nekā 70 km² neapdzīvotas platības ar Ziemeļu purvu teritorijām. Demogrāfisko tendenču pasliktināšanās – turpinot samazināties kopējam iedzīvotāju skaitam un pieaugot lauku reģionos gados veco iedzīvotāju skaitam, rada nozīmīgus izaicinājumus arī ilgtspējīgai teritorijas attīstībai. <i>Datu avots – www.csp.gov.lv</i></p>	<p>Nākotnes potenciāls saistīts ar atsevišķu pakalpojumu lielāku centralizāciju kvalitātes sasniegšanas nolūkos un saistībā ar pieprasījuma apjomu. Pakalpojumu sniegšanas elastīgumu paaugstinās pastiprināti mobilitātes risinājumi.</p>
Būtiskākie attīstības un apdzīvojamie centri	<p>Lielāko un nozīmīgāko apdzīvoto punktu uzskaitījums (tikai tie, kas attiecināmi uz partnerības teritoriju)</p> <p><u>Limbažu novadā:</u> Novada nozīmes attīstības centri: Alojā, Staicele. Vietējas nozīmes attīstības centri: Bīriņi, Vidriži, Lādezers, Umurga, Pociems, Ozolmuiža, Puikule, Vilzēni. <u>Siguldas novadā:</u> Novada nozīmes attīstības centri – Lode, Aijaži. Attīstības centrs -Lēdurga <u>Valmieras novadā:</u> Vietējās nozīmes centrs – Dikļi, Vaidava, Zilaiskalns.</p>	<p>Pieprasījums pēc dažādiem veselības, sociālās, ēdināšanas jomas pakalpojumiem iespējami tuvu dzīves vietai saglabājas, kas īpaši attiecināms uz lielākām apdzīvotām vietām. Tomēr lielākais izaicinājums ir pakalpojumu sniegšanai nepieciešamās infrastruktūras uzturēšanas izmaksas un pakalpojuma regulāras nodrošināšanas kvalitāte. Nākotnē, krītoties pieprasījumam,</p>

	<p>Apdzīvotās vietas – Dauguļi. <u>Cēsu novadā:</u> Novada nozīmes attīstības centrs – Stalbe Vietējas nozīmes centri – Straupe Kopienas centrs – Rozula Attīstības centrs – ciems: Plācis, Lauku apdzīvotās vietas -Daibe, Lielstraupe. <i>Apdzīvojuma centru izvietojumu, sasniedzamību un to hierarhiju saistībā ar pakalpojumiem skatīt kartē 1.1.nodaļā.</i></p>	<p>var prognozēt lielāku pakalpojumu centralizāciju, kas tiek kompensēta ar pieaugošu mobilitātes nozīmi.</p>
--	---	---

1.1.2. Sociālekonomisks apskats

Nodarbinātība partnerības teritorijā ir viens no pamata jautājumiem, lai saglabātu stabilu iedzīvotāju skaitu, piesaistītu papildu cilvēkresursus un panāktu lielāku preču un pakalpojumu pašpatēriņu. Lai palielinātu uzņēmēju skaitu un paaugstinātu nodarbinātības līmeni, pasākumiem, kas vērsti uz uzņēmējdarbības stiprināšanu un pašnodarbinātības aktivizēšanu prioritāri atbalsts tiek virzīts ar mērķtiecīgu rīcību. Lai arī prioritāte ir regulārai pilna gada nodarbinātībai, tomēr bieži izšķirīga ir papildu ienākumu gūšana, kas var atbalstīt dzīvošanu laukos (t.s. dzīves stila uzņēmējdarbība). Svarīgi celt uzņēmējdarbības līmeni (stiprināt uzņēmējdarbības tēlu un attiecīgo domāšanas veidu), veiksmīgu uzņēmumu īpatsvars ir neliels, savukārt jaunizveidotie uzņēmumi attīstās lēnāk. Šķēršļi ir gan “maigi” (mentalitātes un kultūras noteikti), gan “cieti” (saistīti ar finansēm, administrāciju vai regulējumu). Būtiski panākumi būs iespējami vienīgi tad, ja pašos pamatos tiks uzlabota vide, kādā darbojas Eiropas mikrouzņēmumi, mazie un vidējie uzņēmumi.

Partnerības teritorijas identitāti nosaka tas, ko mantojam no iepriekšējām paaudzēm. Tas ir mūsu kultūras mantojums, kas ietver ne tikai nemateriālo daļu, tostarp amatniecību, tradīcijas, bet arī teritorijā esošās pils, muižas, baznīcas un citus kultūrvides objektus, kas veido materiālo kultūras mantojumu. Ja kultūras mantojums netiks saglabāts un pasargāts, zaudējot to, zudīs arī vietas (pagastu) vēstures materiālās liecības un nozīmīga daļa identitātes. Partnerības teritorijā ir aktīvas kopienas un uzņēmēji, kuri vērsti uz materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, tradīciju un prasmju pārmantošanas nodrošināšanu dažādos veidos, **svarīgi turpmāk atbalstīt jauniešu vajadzības, lai piesaistītu viņus palikt un aktīvi darboties lauku teritorijā.**

Cēsu novada Lielstraupes pils komplekss, pēc tā nodošanas pašvaldības īpašumā, kļuvis par Straupes iedzīvotāju apvienojošu, saliedējošu objektu, kuriem svarīgi saglabāt šo vienīgo Hanzas savienības laika saglabājušos arhitektūras pieminekli mūsdienās. Kopīgās tikšanās reizēs, tiek izstrādāta pils kompleksa attīstības vīzija par Lielstraupes pils un Straupes senpilsētas attīstību, kā arī par vietu ar ko lepoties vietējiem iedzīvotājiem un piedāvāt tūristiem daudzveidīgus pakalpojumus.

Stalbes pagastā novērtējama aktīvo senioru neizsīkstošā enerģija, entuziasms, organizējot dažādas gadskārtu aktivitātes, svētkus, senioru festivālus, pulcinot plašu sabiedrības daļu vairākās paaudzēs.

Limbažu novada Staiceles aktīvo iedzīvotāju kopiena turpina saglabāt vietas identitāti, organizējot tematiskus pasākumus sadarbībā ar Lībiešu muzeja Pivalind pārstāvjiem. Vietas pievilcību spēcina vietējās kopienas pārstāvju darbošanās “Audēju namiņā”, kurā top krāšņi vilnas lakati, deķi, smilgu galda sedziņas, rakstaini cimdi, zeķes, un kas tapis par pievienoto vērtību tūrisma pievilcībai, apmeklējot Staiceli. Staiceles papīrfabrika ieņem nozīmīgu lomu vietas identitātes izcelšanā, tomēr vietējos iedzīvotājus satrauc tā nožēlojamais stāvoklis, kas degradē teritoriju.

Vērā ņemams ir Brīvzemnieku pagasta, Puikules aktīvās kopienas entuziasms, līdziesaistot vietējo sabiedrību Puikules muižas spozmes cildināšanā, daudzu dažādu pasākumu (izstādes, koncerti, ekspozīcijas, lekcijas u.c.) rīkošanā, kas rada atpazīstamību novada un valsts mērogā.

Atzinīgi novērtējams Limbažu tūrisma informācijas centra speciālistu brīvprātīgais ieguldījums inovatīvu ideju realizēšanā, lai veicinātu pilsonisko patriotismu un popularizētu vēsturiskās Hanzas savienības vērtības mūsdienās.

Limbažu novada Vidrižu, Alojās, Katvaru, Braslavas, Umurgas pagastos ir iedzīvotāji, kas ar savu entuziasmu pulcē ap sevi pagasta iedzīvotājus, organizē aktivitātes, lai dažādotu ikdienu un veicinātu piederības sajūtu.

Siguldas novada Lēdurgas pagasts saņēmis Viedā ciema statusu 2022. gadā par kopienas stiprināšanu. Kopienā darbojas dažāda vecuma, profesiju pārstāvji, tādējādi tiek dažādota kultūras dzīve, piem., kultūra "iziet" ārā no kultūras nama (vietējā uzņēmēja bezmaksas atvēl savu, centrā esošo, teritoriju dažādu pasākumu organizēšanā). Pagasta lietišķo sieviešu un senioru biedrības, kuras iesaistās dažādu pasākumu organizēšanā, radot pasākumiem lielāku emocionalitāti, individualitāti, radot vienotības sajūtu. Folkloras kopa ap sevi pulcina gan lielus, gan mazus dalībniekus, motivē apgūt mūzikas spēli, kopjot un saglabājot senās lībiešu un latviešu tradīcijas. Unikālais Lēdurgas Dendroparks kļuvis par nozīmīgu, tradicionālu pulcēšanās vietu un ir neatņemams tūrisma piesaistes elements.

Valmieras novada pašvaldība mērķtiecīgi radusi risinājumus finansējuma piesaistīšanā, lai realizētu inovatīvu projektu Zilākalna pagastā, kura rezultātā atjaunots industriālā mantojuma objekts – ūdenstornis, kur ierīkota vēsturiska ekspozīcija par Zilākalna ciema attīstību. Partnerības teritorijā Zilaiskalns izceļas ar tajā radīto vietas unikalitāti. Vērā ņemams objekts ir Zaļo velo ceļu tīkls, kas plaši pārklāj bijušo dzelzceļu posmus Vidzemē, un ir savienots pāri valsts robežām.

Dikļu pagasts ir nozīmīga kultūrvēstures vieta, jo šeit meklējami Dziesmu svētku un teātra tradīciju aizsākumi, kā arī izveidots rakstnieka Vika parks. Kultūras tradīcijas tiek koptas, izveidota Budenbrokas muižas biedrība, kas pulcina ap sevi jaunākās paaudzes aktīvistus.

Partnerības teritorijas iedzīvotāji atzinīgi novērtē Dikļu, Staiceles, Lēdurgas u.c. brīvprātīgo ugunsdzēsēju kustības darbību, jo iedzīvotāju viena no pamatvajadzībām ir drošība, ko lauku teritorijās aktīvās kustības spēj nodrošināt. Svarīgi ir rast risinājumus, kas nākotnē ļautu šīm brīvprātīgo ugunsdzēsēju kustībām kļūt par spēcīgām organizācijām.

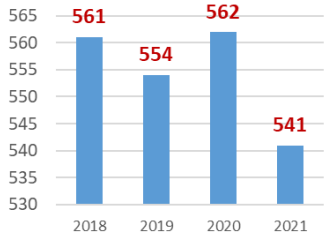
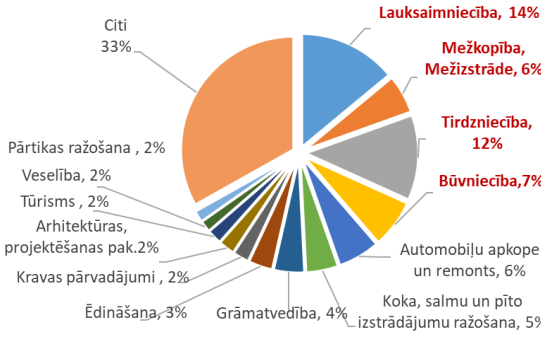
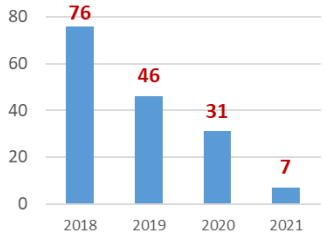
Secinājumi:

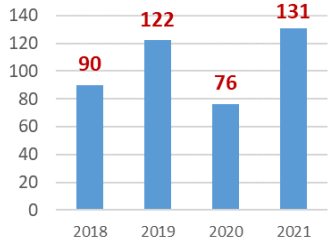
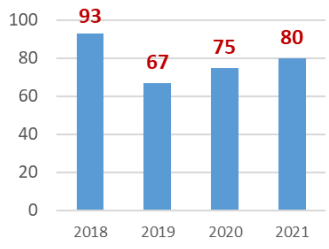
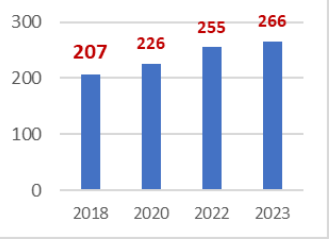
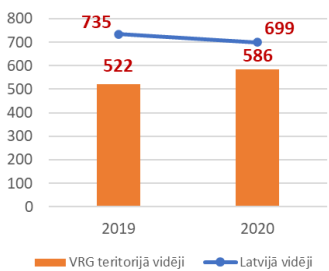
Visa pamatā ir CILVĒKS, viņa ģimene, draugi un līdzcilvēki ar kopīgām vērtībām, kuriem svarīga vietas identitātes veidojošo vērtību saglabāšana, kas top par kopienu veidojošu kodolu. Tāpēc draudi, ko apzinās teritorijā esošie nemateriālā un materiālā kultūras mantojuma kopēji, ir iedzīvotāju skaita samazināšanās, kopienas locekļu novecošana un dzīvesvietas trūkums lauku teritorijās.

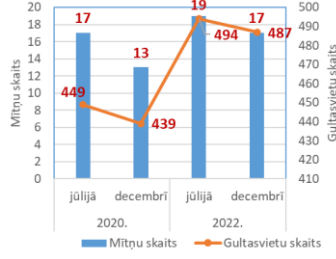
“Lauku apvidi ir mūsu sabiedrības sāls un mūsu ekonomikas dzinējs. Eiropai raksturīgā ainavu, kultūras un vēsturiskā mantojuma daudzveidība ir viena no tās būtību visvairāk veidojošajām un apbrīnojamākajām iezīmēm. Lauku apvidi veido mūsu identitāti un ir mūsu ekonomiskais potenciāls.” “Mēs gādāsim par mūsu laukiem kā par vislielāko vērtību, saglabāsim tos un ieguldīsim to nākotnē.” Priekšsēdētāja fon der Leiena, 2019. gada jūlijs (Politikas pamatnostādnes 2019.–2024. gadam) Ievads: aicinājums noteikt ilgtermiņa redzējumu par ES lauku apvidiem.

Citi demogrāfiskie un sociālekonomiskie rādītāji

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi																									
<p>Iedzīvotāju skaits partnerības darbības teritorijā</p> <p>Datu avots – www.csp.gov.lv</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Gads</th> <th>Iedzīvotāju skaits</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018.</td> <td>23405</td> </tr> <tr> <td>2020.</td> <td>23194</td> </tr> <tr> <td>2022.</td> <td>22625</td> </tr> </tbody> </table>	Gads	Iedzīvotāju skaits	2018.	23405	2020.	23194	2022.	22625	<p>Iedzīvotāju skaits partnerības darbības teritorijā turpina samazināties – par 3.3% pret 2018. gadu.</p> <p>Limbažu pilsētā dzīvo 30% no partnerības teritorijas iedzīvotājiem, bet Limbažu pagastā – 9%, pārējo pagastu iedzīvotāju skaita īpatsvars sastāda 2-6% katrā.</p> <p>Iedzīvotāju skaita struktūra starp pilsētām un pagastiem partnerības teritorijā kopš 2018. gada nav būtiski mainījusies (4. pielikums).</p>																	
Gads	Iedzīvotāju skaits																										
2018.	23405																										
2020.	23194																										
2022.	22625																										
<p>Nodarbināto skaits pēc faktiskās darba vietas</p> <p>Datu avots – www.csp.gov.lv</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Sektors</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Privātajā sektorā</td> <td>4494</td> <td>4472</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Vispārējās valdības sektorā</td> <td>2355</td> <td>2334</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Sabiedriskajā sektorā</td> <td>2656</td> <td>2629</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Pavisam</td> <td>7150</td> <td></td> <td></td> <td>7101</td> </tr> </tbody> </table>	Sektors	2018	2019	2020	2021	Privātajā sektorā	4494	4472			Vispārējās valdības sektorā	2355	2334			Sabiedriskajā sektorā	2656	2629			Pavisam	7150			7101	<p>Vidējais darbinieku skaits pēc faktiskās darba vietas partnerības teritorijā sastāda 31% no kopējā teritorijas iedzīvotāju skaita. Salīdzinot 2021. ar 2018. gadu, tas ir samazinājies par 1% vispārējā valdības un sabiedriskajā sektorā, bet privātajā sektorā palicis nemainīgs.</p> <p>Ja analizē nodarbināto struktūru, var secināt, ka lielāko īpatsvaru jeb 63% sastāda privātajā sektorā nodarbinātie, bet 37% nodarbināti sabiedriskajā, t.sk. 33% vispārējās valdības sektorā. Ja salīdzina ar Latvijas kopējo struktūru, VRG teritorijā par 5% lielāks sabiedriskajā sektorā strādājošo īpatsvars, kā arī par 9% augstāks vispārējā valdības sektorā strādājošo īpatsvars sabiedriskajā sektorā.</p>
Sektors	2018	2019	2020	2021																							
Privātajā sektorā	4494	4472																									
Vispārējās valdības sektorā	2355	2334																									
Sabiedriskajā sektorā	2656	2629																									
Pavisam	7150			7101																							
<p>Pašnodarbinātās fiziskās personas pēc faktiskās darba vietas</p> <p>Datus avots – www.csp.gov.lv</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Gads</th> <th>Pašnodarbinātās fiziskās personas skaits</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018.</td> <td>1379</td> </tr> <tr> <td>2019.</td> <td>1364</td> </tr> <tr> <td>2020.</td> <td>1335</td> </tr> <tr> <td>2021.</td> <td>1275</td> </tr> <tr> <td>2022.</td> <td>1285</td> </tr> </tbody> </table>	Gads	Pašnodarbinātās fiziskās personas skaits	2018.	1379	2019.	1364	2020.	1335	2021.	1275	2022.	1285	<p>Pašnodarbināto fizisko personu skaitam vērojama tendence samazināties, sevišķi straujš skaita kritums bija vērojams 2021. pret 2020. gadā, kas skaidrojams ar COVID19 noteikto ierobežojumu radītām sekām, jo pašnodrošinātās personas lielākoties nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu, kas 2021. un 2022. gadā saskārās ar stingriem ierobežojumiem, kas radīja pakalpojumu sniegšanas apjoma samazinājumu vai pat apturēja darbību pilnībā.</p>													
Gads	Pašnodarbinātās fiziskās personas skaits																										
2018.	1379																										
2019.	1364																										
2020.	1335																										
2021.	1275																										
2022.	1285																										

<p>Uzņēmumu skaits (ar apgrozījumu no 1 – 150 000 EUR)</p> <p>Datu avots – www.lursoft.lv</p>	 <p>Piezīmes: Ir norādīti visi uzņēmumi, kuri attiecīgajā gadā ir iesnieguši gada pārskatu un apgrozījums ir bijis 1 – 150 000 EUR.</p>	<p>Uzņēmumu skaits (ar apgrozījumu no 1-150 000 EUR) partnerības teritorijā ir samērā stabils, ar tendenci samazināties par nepilnu 1% gadā. Šādi uzņēmumi teritorijā sastāda 42% no uzņēmumiem.</p> <p>Lielāko īpatsvaru sastāda lauksaimniecības, tirdzniecības, būvniecības, mežsaimniecības, koka izstrādājumu ražošanas uzņēmumi. Teritorijā pārstāvēti arī tādu nozaru uzņēmumi kā Ēdināšana (16), Tūrisms (9), Reklāmas pakalpojumi (8), Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības (5), Datu apstrāde, uzturēšana un ar to saistītās darbības, interneta portālu darbība (2), Citur neklasificēti profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (3), Pētījumu un eksperimentālo izstrāžu veikšana dabaszinātnēs un inženierzinātnēs (1), Tirdzniecības domas izpēte (2), Poligrāfija un ar to saistītās palīgdarbības (1), Vadības konsultāciju pakalpojumi (4), Kinofilmu, video filmu un televīzijas programmu producēšana (1), Skaņu ierakstu producēšana (1)</p>
<p>Likvidēto uzņēmumu skaits (ar apgrozījumu no 1 – 150 000 EUR)</p> <p>Datu avots – www.lursoft.lv</p>	 <p>Piezīmes: Ir iekļauts uzņēmumu skaits, kuri attiecīgajā laika periodā tika iesnieguši gada pārskatu (apgrozījums 1-150 000) un ir likvidēti.</p>	<p>Pozitīva tendence vērojama, analizējot likvidēto uzņēmumu skaitu grupā ar apgrozījumu no 1-150000 EUR – kopš 2018. gada tas samazinājies vairāk kā 10 reizes.</p>

<p>Likvidēto uzņēmumu skaits</p> <p>Datu avots – www.lursoft.lv</p>	 <p>Piezīmes: Kopējais likvidēto skaits attiecīgajā gadā.</p>	<p>Kopējam likvidēto uzņēmumu skaitam kopš 2018. gadam ir vērojama tendence pieaugt, 2021. gadā sasniedzot augstāko rādītāju, kas pret 2018. gadu ir par 46% pieaudzis.</p>
<p>Jaunreģistrēto uzņēmumu skaits</p> <p>Datu avots – www.lursoft.lv</p>	 <p>Piezīmes: Kopējais jaunreģistrēto uzņēmumu skaits attiecīgajā gadā.</p>	<p>Lai gan jaunreģistrēto uzņēmumu skaits kopš 2019. gada uzrāda augošu tendenci, tomēr 2021. gadā tas vēl nav sasniedzis 2018. gada līmeni. 2018. un 2020. gadā tas tuvojās, bet kopumā nenosdz likvidēto uzņēmumu skaitu.</p>
<p>Partnerības teritorijā reģistrēto nevalstisko organizāciju skaits</p> <p>Datu avots – www.lursoft.lv</p>	 <p>Piezīmes: Visas aktīvās biedrības un nodibinājumi, kuras iesniegušas gada pārskatu par 2021. gadu vai 2022. gadu, kā arī biedrības, kuras dibinātas 2021, 2022, 2023. gadā un vēl nav iesniegušas gada pārskatu.</p>	<p>Lai gan NVO skaits partnerības teritorijā palielinājies par 163% kopš 2018. gada, ikdienā būtiskas izmaiņas nav jūtamas. Iespējams, tas skaidrojams ar to, ka daudzas NVO ir neaktīvas, bet nav arī likvidētas, iespējams, daudzas dibinātas kāda konkrēta mērķa sasniegšanai, bet pēc tam nav likvidētas.</p>
<p>Ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) summa uz 1 iedzīvotāju, EUR</p> <p>Datu avots – https://raim.gov.lv/</p>		<p>Ieturētā IIN summa uz 1 iedzīvotāju, EUR, vērojama pozitīva tendence – 2020. gadā vērojams summas pieaugums par 12%, neskatoties uz to, ka Latvijā vidēji šai summai bija vērojama tendence samazināties.</p> <p>Attiecīgi, ja 2019. gadā ieturētā IIN summa uz 1 iedzīvotāju partnerības teritorijā bija par 29% zemāka, kā vidēji Latvijā, tad 2020. gadā starpība sastādīja jau tikai 16%.</p>

		<p>2020. gadā augstākā ieturētā IIN summa uz 1 iedzīvotāju bijusi Vaidavas pagastā un Limbažu pilsētā, pārsniedzot Latvijas vidējo rādītāju attiecīgi par 13% un 1%. Zemākie rādītāji attiecīgi vērojami Alojas un Staiceles pagastos, un tie ir par 45% un 42% zemāki kā vidēji Latvijā.</p>																		
<p>Tūrisma mītnu un gultasvietu skaits</p> <p><i>Datu avots – www.csp.gov.lv</i></p>	 <table border="1"> <caption>Tūrisma mītnu un gultasvietu skaits</caption> <thead> <tr> <th>Gads</th> <th>Mēnesis</th> <th>Mītnu skaits</th> <th>Gultasvietu skaits</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">2020.</td> <td>jūlijā</td> <td>17</td> <td>449</td> </tr> <tr> <td>decembrī</td> <td>13</td> <td>439</td> </tr> <tr> <td rowspan="2">2022.</td> <td>jūlijā</td> <td>19</td> <td>494</td> </tr> <tr> <td>decembrī</td> <td>17</td> <td>487</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Piezīme: Mītnu skaits norādīts gan gada beigās (decembrī), gan sezonas laikā (jūlijā), ņemot vērā nozares sezonālītātes raksturu.</i></p>	Gads	Mēnesis	Mītnu skaits	Gultasvietu skaits	2020.	jūlijā	17	449	decembrī	13	439	2022.	jūlijā	19	494	decembrī	17	487	<p>Daudz mītnu makšķerniekiem, velotūristiem, kempingi tūristiem, bet trūkst paaugstināta komforta naktsmītnu, t.sk. ar nodrošinātām brokastīm.</p> <p>Trūkst naktsmītnu lielākam skaitam – vismaz līdz 20 nakšņotājiem, tai skaitā nodrošinot ēdināšanu.</p>
Gads	Mēnesis	Mītnu skaits	Gultasvietu skaits																	
2020.	jūlijā	17	449																	
	decembrī	13	439																	
2022.	jūlijā	19	494																	
	decembrī	17	487																	

Laika posmā no 2016.-2022.gadam biedrība izsludināja 13 LEADER projektu konkursa kārtas.

Aktivitātē **“Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”** iesniegti 214 projektu pieteikumi. Atbalsta pretendentu vidū bija vērojama dažādība. Lielāko interesi izrādīja SIA, iesniedzot 87 projektus, bet fiziskās personas – 71 projektu, mazāk ZS – 31, NVO – 14, IK/IU – 6, vietējās novadu pašvaldības – 5.

Savukārt aktivitātē **“Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas”** iesniegti 142 projektu pieteikumi. Balstoties uz apkopoto informāciju, projektu iesniegšanas aktivitātes ziņā starp NVO un pašvaldībām pastāv savstarpējā konkurence (*Partnerības iekšējie dati uz 2023. gada jūniju*). Vērā gan ņemams tas, ka izsludinātajos konkursos atbalsta pretendenti ir iesnieguši projektus vairākās konkursa kārtās, tādējādi īstenojot vairāk kā 1 projektu (skatīt 1.tabulu).

Tabula nr. 1 – LEADER projektu iesniedzēju sadalījums

Mērķis Atbalsta pretendents	1.Mērķis. Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	2.Mērķis. Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas
Fiziska persona	71	7
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	87	7
Individuālais komersants (IU; IK)	6	0
Zemnieku saimniecība	31	0
Nevalstiska organizācija (biedrība, nodibinājums)	14	67
Vietējā pašvaldība	5	61
	214	142

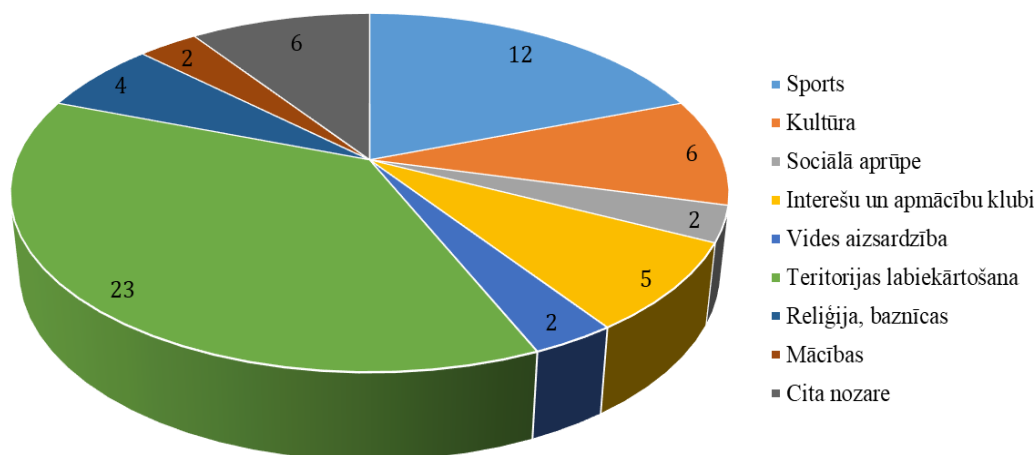
Laikā periodā no 2016.-2021. gadam partnerības teritorijā realizēti 133 projekti, no tiem 71 uzņēmējdarbības projekts un 62 sabiedriskā labuma projekti (Partnerības iekšējie dati uz 2023. gada aprīli), turklāt apkopotajos datos vērojama nozaru dažādība īstenotajos projektos.

No realizētajiem 62 sabiedriskā labuma projektiem, teritorijas labiekārtošana sastāda lielāko daļu (37%), realizēti 23 projekti, kuru ietvaros biedrības teritorijā izveidots bērnu rotaļu laukums, takas, pontonu laipas, izbūvēts hokeja-florbola laukums un labiekārtota peldvieta. Sporta jomā realizēti 12 projekti (19%) – iegādātas smaiļošanas laivas, trenāžieris, SUP inventārs, mobila jāšanas laukuma nožogojums, galda tenisa inventārs, hokeja formas, uzstādīti āra trenāžieri, veikta volejbola laukuma un stadiona skrejceļa pārbūve. Kultūras nozarē realizēti 6 projekti (10%), kuros iegādāti mūzikas instrumenti, tautas tērpi, pārvietojamā skatuve ar jumtu un aprīkojums tautas namam.

Realizēts arī viens digitalizācijas projekts – kapsētu informācijas pieejamības nodrošināšana digitālā formātā – un viens projekts ugunsdrošības pasākumu nodrošināšanai.

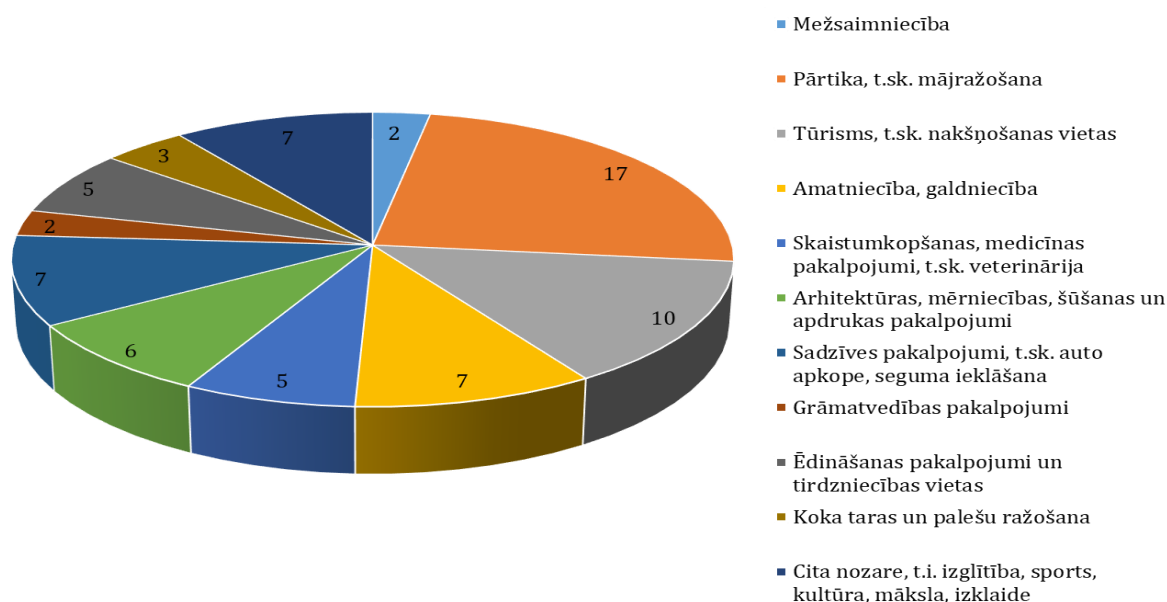
No kopā realizētajiem projektiem, 5 projekti (8%) realizēti, lai iegādātos iekārtas robotikas, auto modeļu darbnīcām, izveidotu radošo istabu jauniešu iniciatīvu īstenošanai un telpu fotografēšanas aktivitātēm, bet 4 projektu ietvaros, kas sastāda 7%, veikta baznīcas altāra rekonstrukcija, apkures sistēmas ierīkošana, ēkas fasāžu un iekštelpu atjaunošanas darbi. Savukārt 2 projekti, kas sastāda 3%, realizēti sociālās aprūpes jomā, izveidojot sociālā atbalsta centru, vides aizsardzības, iegādājoties poligona maketu, 3D brilles u.c. aprīkojumu, un mācību, rīkojot apmācības par digitālo rīku izmantošanu un keramikas nodarbības, nozarēs (skatīt 2. ilustrāciju).

Ilustrācija nr. 2 – Īstenoto sabiedriskā labuma projektu sadalījums pa nozarēm

Nozaru klāsts, kādās realizēts 71 uzņēmējdarbības projekts, ir ļoti plašs, sākot no pārtikas un tūrisma nozares, līdz koka taras, palešu ražošanas un grāmatvedības pakalpojumiem. No realizētajiem projektiem, 17 projekti (24%) realizēti pārtikas (t.sk. mājražošanas) nozarē, 10 projekti (14%) – tūrisma nozarē, 7 projekti (10%) – amatniecības, galdniecības, sadzīves pakalpojumu, kā arī citā, piem., izglītības, sporta, kultūras, mākslas un izklaides, nozarē. 6 projekti (8%) realizēti, lai attīstītu arhitektūras, mērniecības, šūšanas un apdrukas pakalpojumus, bet 5 projekti (7%) realizēti, lai nodrošinātu skaistumkopšanas, medicīnas (t.sk. veterinārijas) un ēdināšanas pakalpojumus (t.sk. izveidota tirdzniecības vieta un iegādāts aprīkojums, lai uzlabotu tirgošanās apstākļus vietējiem ražotājiem). Savukārt no kopā realizētajiem projektiem 3 projekti (4%) realizēti koka taras un palešu ražošanas nozarē, bet 2 projekti, kas sastāda pavisam mazu daļu (3%), realizēti mežsaimniecības nozarē, kā arī, lai nodrošinātu grāmatvedības pakalpojumus (skatīt 3. ilustrāciju).

Ilustrācija nr. 3 – Īstenoto uzņēmējdarbības projektu sadalījums pa nozarēm

1.1.3. Partnerības darbības teritorijas pamatojums

Partnerība izveidota 2006. gadā pagastos ap Braslas upi kā ģeogrāfiski vienojošu un atpazīstamu dabas elementu ar galveno mērķi: lauku teritorijas attīstības veicināšana, dabas un kultūrvēsturisko resursu saglabāšana un izmantošana dzīves kvalitātes uzlabošanai, kas ir aktuāli iesaistītajiem novadiem. To pamato sociālekonomiskās funkcionālās saites starp samērā kompaktu apdzīvoto vietu izvietojumu un tās savienozošo ceļu tīklu, radot plašākas iespējas nodarbinātībai, pakalpojumu pieejamībai, brīvā laika pavadīšanai u.c., ko atbalsta arī plānotie sabiedriskā transporta maršruti. Galvenie ceļi veicina lielāku lauku reģionu un pilsētu mijiedarbību. Teritorijas dažādība ir nozīmīga plašākai starpnovadu sadarbības turpināšanai, kas veiksmīgi notikusi iepriekšējos gados.

Ekonomiskās saites

- Darbaspēka pārvietošanās novērojama partnerības darbības robežās un ārpus tās;
- Kopīga ekonomiskā nozare ir tūrisms, kas sekmē tūrisma uzņēmumu darbību;
- Mājražotāju un amatnieku saražotās produkcijas realizācijas vietu nodrošinājums stiprina mazo uzņēmējdarbības formu attīstību.

Funkcionālās saites

- Medicīna, sociālie pakalpojumi, valsts iestādes, pasts – šie pakalpojumi tiek sniegti lielākajās apdzīvotajās vietās (pilsētās), tikai daļa šo pakalpojumu pieejami arī pagastos;
- Sporta infrastruktūras pieejamība, galvenokārt, koncentrēta blīvāk apdzīvotajās vietās;
- Aktīvās atpūtas un kultūras pakalpojumus partnerības teritorijas iedzīvotāji izvēlas neatkarīgi no savas dzīves vietas, bet no sniegtā pakalpojuma iespējām un kvalitātes;
- Vairāki pakalpojumi pieejami, nodrošinot digitālo infrastruktūras attīstību, piem., pakomāti.

Fiziskās (ģeogrāfiskās saites)

Salacas upes baseins, Braslas upes ainaviskā apkārtnē ar dabiski veidojušām pastaigu takām, Gaujas straujtece ir nozīmīgi elementi ūdenstūrisma attīstībai un pārnovadu sadarbības nodrošināšanai. Vienlīdz nozīmīgs 10 gadu laikā pilnveidotais un labiekārtotais Zaļo velo ceļu tīkls, kas piesaista gan ārzemju, gan vietējos viesus, veicinot uzņēmējdarbības attīstību teritorijā, ir pamats turpmākai sadarbībai ar Igauniju.

GNP iekļaujošā teritorija un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorija, kurā ietilpst lielākā daļa partnerības teritorijas, attīstāma ar izstrādātu konkrētu dabas tūrisma attīstības modeli.

Vēsturiskās saites

Partnerības teritorijā dominē vēsturiski veidojusies identitāte, ietverot seno latgaļu un Vidzemes lībiešu apdzīvotās zemes. Spēcīgi attīstītas senās "Hanzas savienības" vērtības, turklāt Hanzas vēsturiskais mantojums tiek popularizēts vietējā (*attīstot vietējos tūrisma objektus*), nacionālā (*veicinot sadarbību starp pilsētām kopīgu tūrisma produktu un piedāvājumu veidošanā*) un starptautiskā līmenī (*veidojot pārrobežu tūrisma piedāvājumus*). Mūsdienās iedzīvotājiem ir spēcīgi izteikta vēsturiskā vietas piederības sajūta, patriotisms pagastu līmenī, ar to arī lepojas vairāk nekā ar piederību administratīvajam novadam.

Pēctecīgums

Svarīgs ir iepriekšējā posma 2014.-2022. g. partnerības ieviestās darbības stratēģijas pēctecīguma princips. Pēc veiktā izvērtējuma secināms, ka realizētie projekti veido pievienoto vērtību teritorijai – veicina atpazīstamību, teritorijas pievilcību, stiprina tūrisma saiknes piedāvājot vairākas atpūtas un izklaides iespējas galamērķi pielietojot izglītojošas, izzinošas metodes, tiek domāts par tūristu uzskaites pēctecīgumu ilgāk. Sniegtie pakalpojumi veicina ekonomisko aktivitāti, nodrošina kvalitatīvu pasākumu norisi gan vietējiem iedzīvotājiem, gan viesiem. Partnerības teritorijā dominē daudz vietējās un valsts nozīmes kultūrvēsturiskās un dabas vērtības (pilis, muižas, staļļi, klētis, kapenes, alejas, stacijas u.c.), kuras izmantojamas uzņēmējdarbības attīstībā, dabas ainavas un vietas pievilcības radīšanā. Piesaistot LEADER finansējumu kultūrvēsturiskā objektā – Straupes Zirgu pastā, teritorija ir piemērota dažādiem pasākumiem, darbojas Straupes lauku labumu tirdziņš, kas pulcē mājražotājus, tirgotājus, amatniekus un pircējus, vienlaikus veicinot uzņēmējdarbības attīstību.

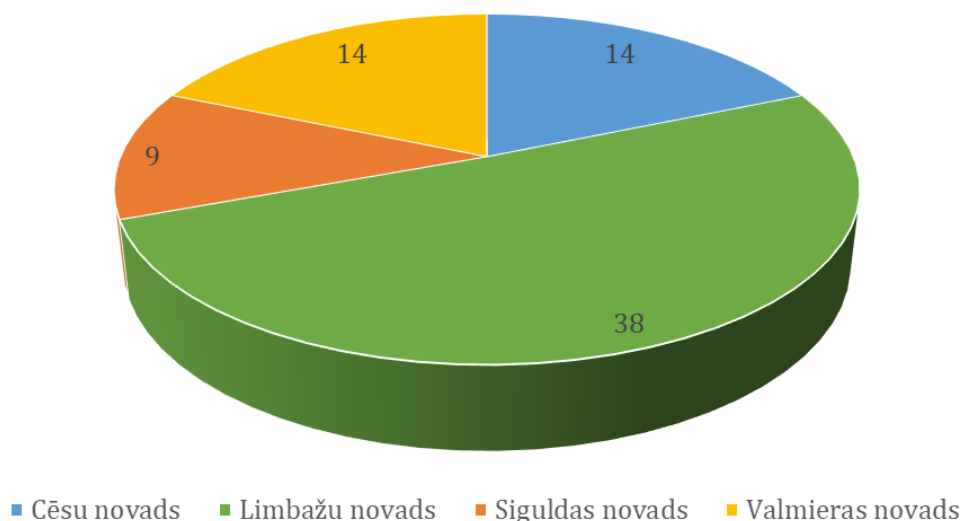
1.2. Partnerības principa nodrošināšana

Teritoriālā pārstāvniecība

Partnerība ir atvērta sabiedriskā organizācija, labprāt uzņem jaunus biedrus, kuri ir ieinteresēti aktīvi darboties biedrības statūtos noteikto mērķa sasniegšanai, tās darbības teritorija ietver četru novadu 17 teritoriālās vienības (3 pilsētas, 14 pagastus). Biedru teritoriālā pārstāvniecība ir sabalansēta, nodrošinot līdzsvarotu kopējo biedru skaitu no katra novada. Biedrībā ir 75 biedri, no tiem 38 no Limbažu nov., 14 no Valmieras nov., 9 no Siguldas nov. un 14 no Cēsu nov. (skatīt 3. ilustrāciju). Salīdzinoši lielākais Limbažu novada biedru skaits varētu vēl pieaugt, ņemot vērā lielāku iedzīvotāju skaita proporciju.

Partnerība savu darbību organizē, nodrošinot partnerības principu – publisko un privāto vietējo sociālekonomisko interešu pārstāvniecībā un lēmumu pieņemšanā nedominē atsevišķa interešu grupa.

Ilustrācija nr. 4 – Biedru teritoriālā pārstāvniecība

Mērķa grupu pārstāvniecība

Augstākā partnerības lēmējinstītūcija ir biedru kopsapulce. Biedrības biedru sastāvā ir darbības teritoriju pārstāvošās pašvaldības, uzņēmēji, kas pārstāv lauksaimniecības un tūrisma nozares – gan kā ražotāji, gan dažādu pakalpojumu sniedzēji, aktīvie novadu iedzīvotāji, kas darbojas biedrībās, fiziskās personas, tajā skaitā 32 NVO, 25 uzņēmēji, 4 valsts un pašvaldību pārstāvji un 14 privātpersonas.

Partnerības konsultatīvā lēmējinstītūcija ir padome. Lai tiktu nodrošināts partnerības princips, partnerības padomi veido šādu grupu intereses un pārstāvniecība no visiem novadiem:

- 2 uzņēmējdarbības pārstāvji no Limbažu un Siguldas nov.;
- 2 dažādu jomu nevalstiskā sektora pārstāvji no Cēsu un Limbažu nov.;
- 3 pašvaldību pārstāvji no Valmieras, Limbažu un Cēsu nov.;
- 1 jauniešu, sporta un kultūras jomas interešu pārstāvis no Limbažu nov.;

- 3 lauksaimnieku interešu pārstāvji no Valmieras, Cēsu un Limbažu nov.;
- 1 lauku sieviešu un senioru interešu pārstāvis no Siguldas nov.

Vietējās varas pārstāvniecība

Partnerības biedra statusā ir Valmieras, Siguldas, Limbažu un Cēsu novadu pašvaldības, ko pārstāv pašvaldību deleģēti pārstāvji. Lai nodrošinātu līdzvērtīgu partnerības principu un teritoriālu pārstāvniecību, biedrības lēmēj institūcijā darbojas 3 novadu pašvaldību pārstāvji no Valmieras, Cēsu un Limbažu novada.

Ekonomiskā pārstāvniecība

Partnerības pārstāvniecību nodrošina dominējošo uzņēmējdarbības nozaru pārstāvji teritorijā, padomē ievēlēti līderi, kas ir zinoši arī citās jomās, kas saistītas ar sabiedriskajām aktivitātēm, kas ir lauku specifika – līderi ar izteiktu iniciatīvu darbojas ar plašāku skatījumu lauku telpas attīstībā. Nodrošinot sabalansētu interešu pārstāvniecības principu, tostarp lauksaimnieku (*fiziska persona, kura darbojas jebkurā no lauksaimniecības jomām, vai juridiska persona, kas veic saimniecisko darbību lauksaimniecībā vai nevalstiskā organizācija, kas pārstāv lauksaimnieku intereses*), ievērojot regulas 2021/1060 nosacījumus <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1060/jo/?locale=LV>.

1.3. Teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums

SVID analīzes izstrādei, vietējo vajadzību definēšanai, attīstības prioritāšu noteikšanai un inovatīvu pieeju meklēšanai, stratēģijas izstrādes laikā tika īstenotas **vismaz 11 radošas sarunu diskusijas ar vairāk nekā 231 iesaistītiem sabiedrības līderiem**, kurās tika noskaidrotas sabiedrības vajadzības un ieceres (3. pielikums). Izmantotas arī **~122 vietējo iedzīvotāju un projektu iesniedzēju aptaujas par nākotnes vajadzībām un prioritātēm**, informācija, kas iegūta strukturētās intervijās ar pašvaldību pārstāvjiem un partnerības vadību, tā pat tika veikta datu analīze, teritorijas izvērtēšanai no dažādiem aspektiem.

IEKŠĒJIE FAKTORI	1.	STIPRĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jādara, lai izmantotu stiprās puses?
	1.1.	<i>Spēcīgas vadošās lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares, arī būvniecība un transports</i>	<i>Viens no pamata pīlāriem lauku ekonomikas uzturēšanai un vidējo ienākumu paaugstināšanai</i>	<i>Turpināt stiprināt šo jomu attīstību, veicinot augstākas pievienotās vērtības radīšanu, kopdarbību un īsās piegādes ķēdes, t.sk. vietējo produktu nonākšanu uz skolēnu galdiem. Meklēt iespējas integrēt ar citām – ne-lauksaimnieciskās uzņēmējdarbības jomām</i>
	1.2.	<i>Vēsturiskās identitātes vienotība, vidējās paaudzes un senioru iedzīvotāju vecumgrupā vērojams izteikts lokālpatriotisms</i>	<i>Izteikta vietas piederības apziņa, kopienu attīstība un spēcīga vietējā identitāte</i>	<i>Pārvērst šo teritoriālo kapitālu zīmolvedības risinājumos (vietu zīmolvedība, attīstīti reģionālās identitātes produkti, preču zīmes). Veicināt lokālpatriotismu jauniešu vidū</i>
	1.3.	<i>Atsevišķos novados darbojas spēcīgi vidējie un lielie uzņēmumi</i>	<i>Saglabājušies lielāki ražošanas un pārstrādes uzņēmumi, kas pastiprina nodarbinātību un paaugstina vidējos iedzīvotāju ienākumus, dažādojot primārās tautsaimniecības nozares</i>	<i>Jāsaglabā nodarbinātība esošajā līmenī, iespēja attīstīt uzņēmumus, specializētu pakalpojumu sniedzējus vai papildinošas produkcijas ražotājus; ieguldījumi atbalstošā infrastruktūrā</i>

	1.4.	<i>Novietojums pie stratēģiski nozīmīgiem ceļiem, optimāls ceļu tīkls</i>	<i>Nozīmīgi starptautiski ceļi tūrismam un preču eksporta loģistikai, tranzīta pakalpojumiem (A3), nacionālas un reģionālas nozīmes ceļi lauku-pilsētas mijiedarbībai</i>	<i>Ceļu uzturēšana kvalitatīvā stāvoklī, vissezonas piekļuves nodrošināšana, atbalsts ceļu kvalitātes uzlabošanā pie ražojošiem uzņēmumiem, ko, diemžēl partnerība ar savu stratēģiju nevar ietekmēt</i>
	1.5.	<i>Uz tradicionālajām zināšanām un prasmēm orientētas aktivitātes</i>	<i>Speciālistu un labi kvalificētu kadru daudzums zinātniskās pārnesē, stiprinot konkurētspēju</i>	<i>Zinātniskās tālāknodrošināšana un intelektuālā kapitāla plūsmas nodrošināšana, ciešāka jomu sasaiste ar izglītību (tehnikiem, augstskolām u.c.), potenciāls specializēties viedo specializāciju virzienā</i>
	1.6.	<i>Tūrisma attīstības tradīcijas</i>	<i>Teritorijā ir plaša kultūras un dabas mantojuma daudzveidība, tradicionālā kultūrainava un maz pārveidota daba, kas sekmējusi tūrisma un rekreācijas pakalpojumu sniegšanas tradīcijas uzņēmējdarbības vides dažādošanai, teritoriālais kapitāls tā lielākai attīstībai</i>	<i>Veicināt lauku tūrisma attīstību kā alternatīvu uzņēmējdarbības veidu, papildu ienākumu nodrošināšanai lauku dzīvesstila uzņēmējiem</i>
	1.7.	<i>Aktīvi NVO līderi, aktivizēta pilsoniskā sabiedrība</i>	<i>Vietējās iniciatīvas veicināšana laukos</i>	<i>Pasākumi NVO kapacitātes stiprināšanai un organizāciju "ierindas biedru" skaita pieaugumam, sadarbības veicināšana</i>
	1.8.	<i>Lauku tradicionālā dzīve un ritms, lauki kā dzīvesveids – pretstats urbānajai videi</i>	<i>Re-urbanizācijas procesi pilsētu apkaimē un lauku vide, tīra pārtika, plašums, daba un miers kā privilēģēta vide dzīvošanai</i>	<i>Vietu ar labiem mobilitātes risinājumiem un pievilcību izcelšana. Investēšana apkaimju un apdzīvoto vietu sasniedzamībā</i>
	2.	VĀJĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jādara, lai novērstu vājo pušu elementu ietekmi?

2.1.	<i>Resursu un brīvu naudas līdzekļu trūkums uzņēmējdarbības attīstībai</i>	<i>Barjeras uzņēmējdarbības uzsākšanai un izaugsmes nodrošināšanai, likviditātes problēmas</i>	<i>Pasākumi priekšfinansējuma nodrošināšanai, vieglākai iespējai finansēt uzņēmējdarbības uzsākšanas vai kāpināšanas aktivitātes</i>
2.2.	<i>Relatīvi zemāki iedzīvotāju ieņēmumi un izdevumi</i>	<i>Kavēts pašpatēriņš, mazāks vietējo pakalpojumu pieprasījums</i>	<i>Nodarbinātības un darba spēka kvalifikācijas, arī pārkvalifikācijas veicināšana, ražošanu attīstība viedās specializācijas virzienā ar augstāku pievienoto vērtību, attālinātā darba potenciāls</i>
2.3.	<i>Pasīva liela vietējās kopienas daļa, kvalitatīvu cilvēkresursu trūkums</i>	<i>Pārslogoti kopienu līderi, mazāka sabiedrības lielākās daļas ieinteresētība vietējo procesu norisēs</i>	<i>Vietējās kopienas stiprināšanas pasākumi, investēšana vietu pievilcības radīšanā</i>
2.4.	<i>Ierobežota pakalpojumu pieejamība</i>	<i>Sociālās infrastruktūras pieejamība, publiskā transporta nodrošinājums</i>	<i>Pakalpojumu pieejamības veicināšana nodrošinot ciešāku mijiedarbību ar pilsētām un lielākām apdzīvotām vietām, mobili pakalpojumu risinājumi.</i>
2.5.	<i>Zemas kvalitātes grants seguma ceļu stāvoklis</i>	<i>Apgrūtināta mobilitāte, sezonāli pakalpojumu sasniedzamības traucējumi</i>	<i>Investēšana ceļu infrastruktūrā un tās uzturēšanā un sezonālās sasniedzamības nodrošināšanai. Publiskās-privātās partnerības sadarbības potenciāls</i>
2.6.	<i>Fragmentāra pieeja plānošanā dažādām iesaistītajām mērķgrupām</i>	<i>Atsevišķu pakalpojumu trūkums konkrētām mērķauditorijām kādā no dzīves cikla posmiem, saistīti ar galvenajām vajadzībām</i>	<i>Precīzāka mērķauditoriju un to vajadzību izpratne, iekļaušana stratēģijas pasākumu īstenošanā</i>
2.7.	<i>Bāzes trūkums inovatīvu risinājumu attīstīšanai laukos</i>	<i>Maz inovatīvu attīstības iespēju tradicionālām problēmām, ja liela daļa iedzīvotāju domā par izdzīvošanu, nevis dzīves kvalitātes būtisku uzlabošanu</i>	<i>Jauniešu iesaistības veicināšana, t.sk. studējošo jauniešu piesaistes veidošana ar teritoriju. Nodarbinātības un ienākumu paaugstināšanās iespēju stimulēšana. Inovatīvas domāšanas veicināšana sabiedrībā, piem., radošās darbnīcas,</i>

				<i>inovatīvu risinājumu grantu konkurss reģionālā līmenī, atsevišķi no LEADER iniciatīvām</i>
	2.8.	<i>Maza profesiju piedāvājuma izvēle</i>	<i>Tradicionālo jomu dominēšana lauku attīstībā nerada plašu profesiju izvēli atbilstoši interesēm un kvalifikācijai, radot iedzīvotāju aizplūšanu no lauku teritorijas</i>	<i>Attālinātā darba biroju centralizēta radīšana un uzturēšana, uzņēmējdarbības mentoru piesaiste ideju attīstītājiem, jaunažiem uzņēmējiem.</i>
	2.9.	<i>NVO kapacitātes trūkums</i>	<i>Administratīvo izdevumu un NVO pārvaldības resursu trūkums rada fragmentētu NVO darbību, liels īpatsvars brīvprātīgā darba</i>	<i>NVO administratīvās kapacitātes stiprināšanas pasākumi – prioritāri sektoros ar sabiedriskā labuma statusu, lielāku biedru skaitu un lielāku sniegto sabiedrisko labumu. Pašvaldības deleģēto pakalpojumu izpilde</i>
	2.10.	<i>Teritorijā trūkst vai nolaisti publiskās lietošanas vides objekti</i>	<i>Teritorijās nav izveidoti vai nepietiekamā kvalitātē uzturēti publiskās lietošanas vides objekti, kas samazina brīvā laika pavadīšanas iespējas.</i>	<i>Publiski pieejamu vides objektu izveidošana, pilnveidošana. Labiekārtojuma elementu izvietošana. Brīvā laika pavadīšanas iespēju radīšana, dažādošana</i>
	2.11.	<i>Pasīvi kopienas jaunieši</i>	<i>Jaunieši ļoti pasīvi iesaistās kopienas aktivitātēs, arī 11 radošajās sarunu diskusijās jauniešu skaits bija niecīgs. Attiecīgi jauniešiem neveidojas piesaiste savai vietai un kopienai un pastāv risks, ka pēc skolas dodoties studēt jaunieši var neatgriezties, lai strādātu un veidotu ģimeni.</i>	<i>Jāveicina jauniešu lokālpatriotisms. Jāmeklē jauni, inovatīvi veidi, kā motivēt jauniešus iesaistīties, kā arī veidi, kā nodrošināt jauniešu sasaisti ar teritoriju studiju laikā.</i>
ĀR ĒJI E	3.	IESPĒJAS	Ko tas nozīmē?	Secinājumi - kas jādara, lai attīstītu iespējas?

FA KT OR I	3.1.	<i>Tehnoloģiju un inovatīvu tehnisko risinājumu attīstības tendences</i>	<i>Lielāks IKT pielietojums sadzīvīsku problēmu risinājumiem</i>	<i>Plašāka IKT jomas izglītojamo sasaiste ar lauku reģionu attīstībai nozīmīgu problēmsituāciju risinājumu meklējumiem. Inovāciju balva</i>
	3.2.	<i>Reģionālās attīstības centra tuvums un labs ceļu savienojums ar to</i>	<i>Reģiona perifērijas un piepilsētas lauku atšķirīgā attīstības potenciāla izmantošana</i>	<i>Netradicionālu un "aizmirstu" saimniekošanas veidu attīstība, jaunu attīstības iespēju meklējumi, „plaisas” starp pilsētām un laukiem mazināšana</i>
	3.3.	<i>Igaunijas tuvums, pārrobežu sadarbības iespējas</i>	<i>Sociālo un ekonomisko saikņu stiprināšana starp pierobežas novadu apdzīvotajām vietām</i>	<i>Nozīmīgu attīstības projektu īstenošana, valodas un kultūratšķirības barjeru mazināšana, produktu un pakalpojumu pieprasījuma kāpināšana Igaunijā</i>
	3.4.	<i>Baltijas jūras reģiona lauku attīstības labās prakses pārņemšana</i>	<i>Līdzīgu problēmsituāciju inovatīvu risinājumu pieredzes pārņemšana</i>	<i>Pieredzes apmaiņas braucieni, vienlaikus vietējā sadarbības tīklojuma stiprināšanai</i>
	3.5.	<i>Sadarbība Hanzas pilsētu tīklā, plašāka sadarbība ar nacionāla un reģionāla līmeņa tīklveida struktūrām</i>	<i>Vietas vēsturiskā kultūras mantojuma potenciāla izmantošana, saikne ar vietu zīmolvedību uzņēmējdarbības veicināšanai</i>	<i>Pārrobežu attīstības projektu īstenošana vietas vides pievilcības veicināšanai, vēsturisko akcentu izcelšanai, tūrisma attīstībai</i>
	3.6.	<i>Ārējā finansējuma piesaistīšanas iespējas stratēģijas mērķu sasniegšanai</i>	<i>Lielāka kapacitāte un plašāks redzējums partnerības administrācijā un starp vietējās rīcības grupas aktīvākajiem dalībniekiem</i>	<i>Tematisku darba grupu veidošana noteiktu plašāku pārnovadu sadarbību skarošu jautājumu risināšanai. Pieredzes apmaiņas braucieni</i>
	3.7.	<i>Pakalpojumu pieejamības veicināšana</i>	<i>Teritorijā trūkst ēdināšanas, veselības un velo nomas pakalpojumi, kā arī ienākošajam tūrismam bremzējošs faktors ir atbilstoša servisa līmeņa naktsmītņu ar <10 gultas vietām trūkums. , jo nav iespējams izguldīt grupas.</i>	<i>Atbalsts esošo uzņēmumu darbības paplašināšanai, jaunu uzņēmumu dibināšana jomās, kur piedāvājums teritorijā nav vispār vai ir nepietiekams. Uzņēmēju un personāla izglītošana, kā arī atbalsts mārketingam.</i>

3.8.	<i>Teritorijas jauniešu aktivizēšana, piesaistes veidošana dzimtajai vietai</i>	<i>Ja jaunieši būs pieredzējuši skaistu bērniņu savā dzimtajā vietā, viņi pēc studijām vēlēties atgriezties un vedot savu ģimeni dzimtajā vietā.</i>	<i>Kvalitatīvas dzīves telpas un brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšana.</i>
4.	DRAUDI	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jādara, lai novērstu draudu ietekmi?
4.1.	<i>Iedzīvotāju skaita samazināšanās, iedzīvotāju novecošanās</i>	<i>Lielāks slogs uz pakalpojumu izmaksām, pakalpojumu sadārdzināšanās, slogs uz pašvaldības sociālo budžetu</i>	<i>Jāveicina lauku apdzīvotības izlīdzsvarošana, kāpinot nodarbinātību un jaunu cilvēku piesaisti laukos, veidojot piesaisti jauniešiem, kas dodas studēt</i>
4.2.	<i>Nestabila globālā politiskā situācija</i>	<i>Eksporta atkarība no politiskās situācijas</i>	<i>Daudzveidīga eksporta tirgus struktūra, pielāgošanās jauniem tirgiem, iespējas kāpināt vietējo patēriņu nacionālā līmenī</i>
4.3.	<i>Dabas resursu noplicināšana, globālo klimata pārmaiņu ietekme</i>	<i>Dabas teritorijas ar ievērojamu sugu un biotopu daudzveidību un noteiktu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju statusu</i>	<i>Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prioritātes nodrošināšana ar atbalstu nepieciešamajām apsaimniekošanas metodēm</i>
4.4.	<i>Kultūras mantojuma vērtību saglabāšanas apdraudējums</i>	<i>Teritorijas un areāli ar izcilu estētisko, ekoloģisko un kultūrvēsturisko ainavisko vērtību</i>	<i>Pasākumi lauku teritoriju dzīvotspējas stiprināšanai, atbalsts kultūrainavas saglabāšanai un kultūras mantojuma potenciāla izmantošanai</i>

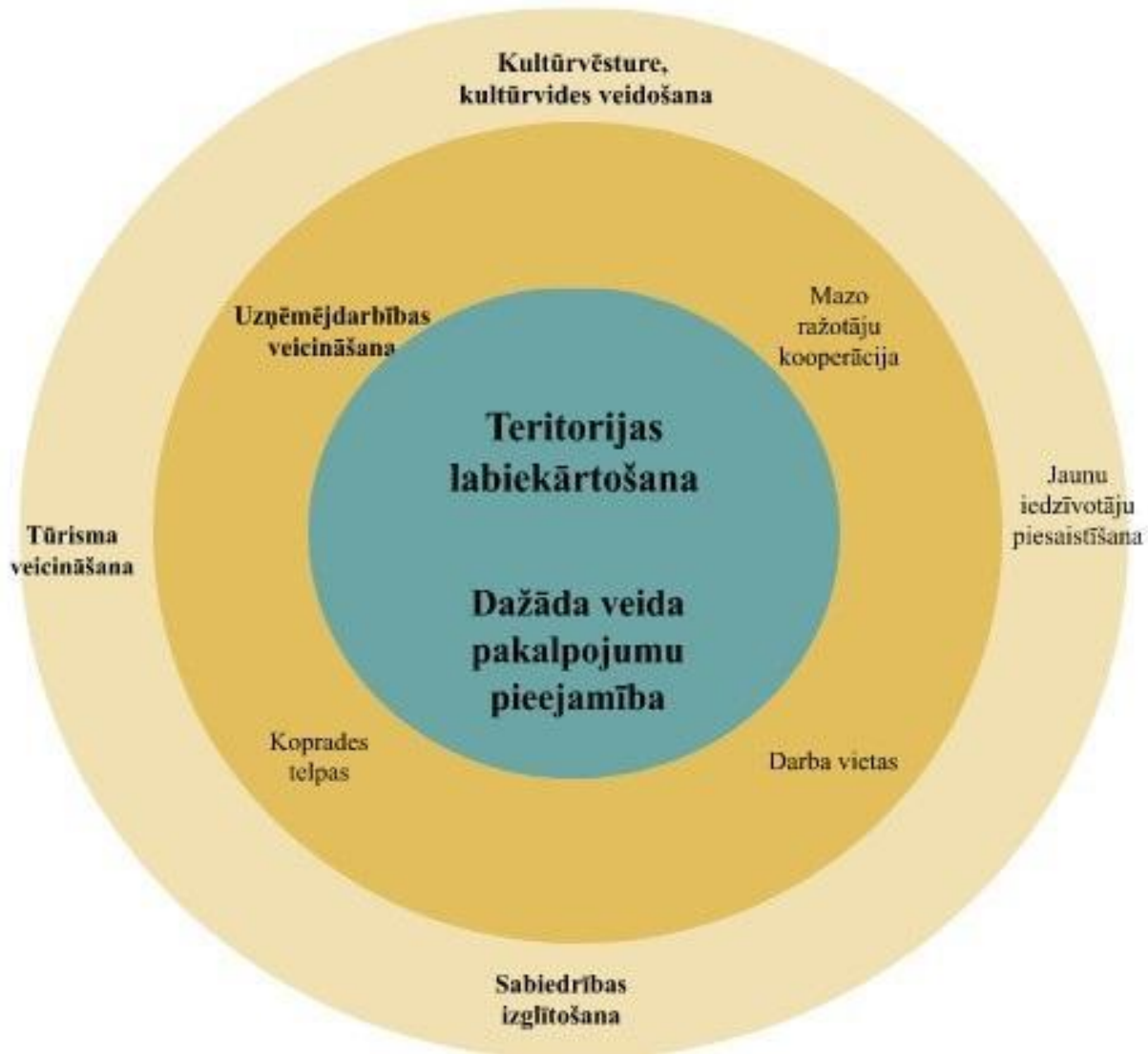
1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze

Partnerības darbība ir balstīta uz apvērsto plānošanas pieeju, vietējiem iedzīvotājiem pašiem aktīvi formulējot savas vajadzības. Tas veicina objektīvu problēmu situāciju novērtējumu un precīzāku nepieciešamo risinājumu prioritāšu noteikšanu konkrētajā vietā. Vienlaikus tiek veicināta pilsoniskās sabiedrības un vietas identitātes stiprināšana, lielāka vietējo kopienu ieinteresētība un līdzdalība vietējo dzīves apstākļu uzlabošanā. Dažā gadījumu iedzīvotāju forumos radušās idejas gan nav pašu potenciālo īstenotāju izteiktas un uztveramas vēlamības līmenī, tāpat nav deleģējamās vietējai rīcības grupai, jo ietver citu institūciju tiešo kompetenci, kā piemēram, vietējā rīcības grupa nevar:

- Investēt ceļu infrastruktūrā un tās uzturēšanā, nodrošināt sezonālo sasniedzamību;
- Nodrošinot ciešāku mijiedarbību ar pilsētām un lielākām apdzīvotām vietām.

Iedzīvotāju paustās vajadzības un idejas savas teritorijas uzlabošanai, kā arī ierosinājumi, kas padarītu to pievilcīgāku gan dzīvošanai, gan uzņēmējdarbības attīstīšanai, izmantojot "BUĻĻA ACS" principa pieeju, apkopotas 4. ilustrācijā. Kā svarīgākās iedzīvotāju paustās vajadzības tiek attēlotas pašā centrā, bet ārpusē – mazāk svarīgās.

Ilustrācija nr. 5 - Iedzīvotāju pausto ideju un vajadzību apkopojums

Teritorijas labiekārtošana bija vajadzība, ko iedzīvotāji identificēja visbiežāk – no visām identificētajām vajadzībām, 39% bija saistītas ar teritorijas labiekārtošanu. Šīs vajadzības var sadalīt trīs grupās:

1. publiski pieejamu vides objektu izveidošana, pilnveidošana;
2. labiekārtojuma elementu izvietošana;
3. brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Publiski pieejamu vides objektu izveidošana, pilnveidošana:

- publisko peldvietu labiekārtošana, izveidošana (peldvietas ierīkošana Dikļu pag., Vaidavas ezermalas paplašināšana, peldvietas, laipas ierīkošana, laivas ielaišanas vieta un ūdens tūristu piestātņu vieta Staicelē, aktīvās atpūtas vietas attīstība pie Ungurpils ezera, peldvietas labiekārtošana Alojā),
- apkārtnes labiekārtošana, apzaļumošana (Straupes estrāde, Lēdurgas estrāde, Dikļu pag. centra laukums un estrāde, Staiceles pag. bibliotēka, bērnu dārzs un

estrāde, t.sk. deju grīda "Zem Ozola", Alojās baznīcas teritorija un brīvdabas estrāde),

- parku atjaunošana (Vika pasaku parks Dikļu pag., Lielstraupes pils parks, Staiceles parks);
- pastaigu taku izveide (Dikļos gar Mazbriedes upi, Vaidavas pag., Lēdurgas pag.) un geokačinga /slēpņu takas izveide Rozulā);
- graustu nojaukšana (Vidrižu pag. Bīriņos, Saulkrastu ceļa krustojumā).

Labiekārtojuma elementu izvietošana:

- Soliņi (Zilākalna pag., Staiceles pag.);
- Publiskās WC (Dikļu centrs, Straupes pag.);
- Informācijas stendi (Aloja, Lēdurgas pag. centrā pie baznīcas laukuma);
- Stāvlaukumu, auto stāvvietu izveidošana, paplašināšana (Vaidavā pie kultūras centra, pie Stalbes pieturas);
- Bērnu rotaļu laukumi – ierīkošana, atjaunošana, paplašināšana (Dikļu PII, Vaidavas centrā un ezermalā);
- Pieejamības nodrošināšana personām ar īpašām vajadzībām (Staiceles kultūras nams, pasts, sociālais dienests);
- Tiltiņš Zilākalna pag. pār Briedes upi;
- Ungurpils ezera skatu tornis Alojā;
- Velo novietne Lēdurgas centrā;
- Apgaismojuma ierīkošana Vidrižu pag.

Brīvā laika pavadīšanas iespējas:

- Sporta laukumu izveide vai atjaunošana (Jura Neikena Dikļu pamatskolas sporta laukums, Volejbola laukuma pārcelšana pie garāžām Vaidavas pag., basketbola laukuma un universāla sporta laukuma izveide Umurgā, Pludmales volejbola laukuma izveide Rozulā);
- Velo celiņš no Skultes līdz Alojai, Staicelei;
- Skeitparks Alojā.

Kā otra visbiežāk identificētā vajadzība izvirzījās Pakalpojumu pieejamības veicināšana (24%). Šajā grupā biežāk pieminētie ir ēdināšanas, veselības, laivu un velo nomas pakalpojumi. Kopumā šīs grupas identificētās vajadzības var klasificēties arī uzņēmējdarbības veicināšanas sadaļā, jo lielākā daļa no tām realizējamas kādā esošā vai jaundibināmā uzņēmumā.

Dažāda veida pakalpojumu pieejamības veicināšana:

- Ēdināšana (Dikļos, Lēdurgas pag. centrā, Zilākalnā, Staicelē, Vaidavā pie k/c un bibliotēkas, picērija Alojā),
- Veselības aprūpe (ģimenes ārsta prakse Staicelē, apvienotā veselības punkta izveide: ārsts + fizioterapeits + zobārsts + manikīrs, kosmetologs, nūjošanas apmācības Lēdurgas pag.);

- Velo /elektro riteņu noma (Staicele, Limbažu pilsēta, Stalbes pag.);
- Laivu noma Mazbriede→Briede→Burtnieks Dikļu pag. un nomas laivas makšķerniekiem Vaidavas pag.;
- Automazgātuve (Straupes pag., Stalbes pag.)
- Sabiedrībai vajadzīgo pakalpojumu telpu izveidošana Lēdurgas pag.;
- Sporta zāle ikdienas treniņiem, t.sk. jogai Staicelē.
- Pakomāts Dikļu pag.;
- Brīvdabas kino Alojā;
- Alpīnisma siena Alojā;
- Tīklu parks Alojā;
- Disku golfs Rozulā;
- Purva kurpes Staiceles pag.;
- Ūdens velo Alojā;
- Pirts rituāls Limbažos.

Ar uzņēmējdarbības veicināšanu saistīti 17% identificēto vajadzību. Šajā grupā pārsvarā iezīmējās idejas, kas saistītas ar pārtikas produktu ražošanu, pārstrādi un loģistiku, vairākkārt tika pausta vēlme veicināt kooperāciju, tai skaitā, lai vietējie ražotāji varētu piedalīties publiskajos iepirkumos un ar saviem pārtikas produktiem apgādāt vietējās izglītības iestādes, lai veicinātu pievienotās vērtības radīšanu vietējiem uzņēmumiem un teritorijas pārtikas pašnodrošinājumu.

Uzņēmējdarbības veicināšana:

- Darba vietas (Staicele, Katvari);
- Dārzeņu audzētāju kooperatīva izveide Alojā un produkcijas ražošanas, fasēšanas kooperatīva izveide Katvaru pag.;
- Lauksaimniecības pārstrādes attīstība (Katvaru pag.);
- Kartupeļu "Kartin centrs" centrs Ungurpilī "SALĀ";
- Vietējo ražotāju veikaliņa izveide Straupes pag.;
- Koprades telpas izveide Alojā.

Aptuveni 7% identificēto vajadzību saistītas ar kultūrvides veidošanu teritorijā.

Kultūrvēsture, kultūrvides veidošana:

- Vēsturisku, publiski pieejamu ēku atjaunošana (Alojas baznīca, Lēdurgas vecais baznīcas krogs, Akmens māja kā novadpētniecības viedā ekspozīcija Alojā, Vaidavas muiža, Staiceles papīrfabrika);
- Vēstures taku izveide (Dikļu pag., Rozula un Stalbes pag.);
- Vēstures digitalizācija (Ungurpils, Aloja);
- Kultūrvēsturisko vietu apzināšana Lēdurgas pag.

Lai gan tikai 6% identificēto vajadzību tiešā veidā saistītas ar tūrisma veicināšanu teritorijā, no kurām būtiskākā ir naktsmītņu trūkums lielākām tūristu grupām ar cienījamu servisa līmeni un labiekārtotiem numuriņiem, tūrismu veicinošas ir arī citās

grupās identificētās aktivitātes: teritorijas labiekārtošana, kultūrvides veidošana, pakalpojumu pieejamība un brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Tūrisma veicināšana:

- Teritorijā trūkst tūristu mītnes ar labiekārtotiem numuriņiem, sākot no 10 gultas vietām vienā tūrisma mītnē (NACE klasifikators 55.20) un paaugstinātu servisa līmeni;
- Teritorijā tūrisma pakalpojumam jūtama izteikta sezonālā ietekme;
- Trūkst naktsmītnes Alojā, viesnīca + SPA Limbažos;
- Tūrisma informācijas punkta izveide un tūrisma maršrutu dažādošana Alojā,
- Restorānu nedēļa Limbažos.

Tikšanās reizēs izdevās identificēt arī pavisam konkrētas tēmas (3.5%), kurās iedzīvotāji vēlas izglīties.

Sabiedrības izglītošana

- Mācību ekskursijas zemniekiem, uzņēmējiem (pieredzes apmaiņa) Vidrižu pag.;
- Vecāku apmācības programmas, Jauniešu emocionālās inteligences attīstīšana agresijas mazināšanai (Limbaži).

Citas identificētās vajadzības:

- Jaunu iedzīvotāju piesaistīšana Vaidavas pag.;
- Lēdurgas mājaslapas izveide;
- Elektroauto uzlādes stacija Dikļu centrā.
- Komunālo pakalpojumu attīstība Vaidavas pag.;
- Ugunsdrošība Dikļu pag.;
- Apkaimes noziegumu uzraudzības kopiena Katvaru pag.

Analizējot iedzīvotāju paustās vajadzības, var secināt, ka tikšanās reizēs iedzīvotāji galvenokārt koncentrējušies uz ātriem risinājumiem ikdienas dzīves kvalitātes uzlabošanā, uz objektiem, ko baidās zaudēt, ar kuriem saista sentimentālas, patriotiskas jūtas, kas saplūst ar konkrētas teritorijas identitāti. Reti kad kāds domā ilgtermiņā, runā par teritorijas iedzīvotāju skaita samazināšanos, darba vietu trūkumu.

Otrs vērā ņemams aspekts ir tas, ka uz šādām tikšanās reizēm parasti ierodas teritoriju aktīvākie iedzīvotāji, kuri savu vidi ir sakārtojuši un kuriem pamatvajadzības ir nodrošinātas.

Būtu gribējies tikšanās reizēs redzēt vairāk jauniešus, jo tieši viņi ir tie, kam teritorijā jādzīvo, jāveido ģimene, jāmeklē veids kā apgādāt sevi un ģimeni.

1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums

Biedrība Vidzemes lauku partnerība „Brasla” iepriekšējā plānošanas 2014-2022 periodā veiksmīgi īstenojusi starpteritoriālo un starpvalstu sadarbības projektu, kā vadošais partneris, un kā projekta partneris ir iesaistījies četros sadarbības projektos. Starpteritoriālie projekti īstenoti sadarbībā ar Latvijas biedrībām - “Jūrkante”, “Cēsu rajona lauku partnerība”, “No Salacas līdz Rūjai”, “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija”, “Abulas lauku partnerība”, “SATEKA”, “Kandavas partnerība”, “Pierīgas partnerība”, “Lauku partnerība ZIEMEĻGAUJA”, “Lauku Attīstības Partnerība”. Starptautiskie projekti īstenoti sadarbībā ar Somijas un Vācijas vietējām rīcības grupām. Starpvalstu sadarbības projektā ar Somijas VRG uzlabota tūrisma infrastruktūra (izveidota pastaigu taka, uzstādītas BIO tualetes, labiekārtotas atpūtas vietas ar galdiem, soliņiem un informācijas stendiem), izzinātas dabas tūrisma attīstības perspektīvas un tendences Somijas VRG teritorijā. Sadarbības projektā ar Vācijas VRG rastas zināšanas uzņēmējdarbības attīstībai par neizmatotu dabas resursu izmantošanas dažādošanu un jaunu materiālu ražošanu, izmantojot lauksaimniecības blakusproduktus, vērtīgu kultūraugu audzēšanas iespējas izstrādātos (degradētos) kūdrājos.

Pieredzes apmaiņas pasākumos uzņemtas delegācijas no Somijas, Igaunijas, Moldovas un Gruzijas, iepazīstinot ar biedrības darbības teritorijā realizētiem projektiem un sniedzot zināšanas par LEADER pieejas ieviešanas nosacījumiem Latvijā.

Galvenie iespējamie sadarbības virzieni, kas identificēti tiekoties ar delegācijām ir partnerības pieredze:

1. LEADER pieejas ieviešana;
2. apmācību organizēšanā lauku teritoriju iedzīvotājiem un NVO par uzņēmējdarbības veicināšanu, projektu izstrādi un ieviešanu;
3. saiknes veidošanā un stiprināšanā starp pašvaldībām un iedzīvotājiem;
4. lauku reģionu jauniešu programmas uzņēmējdarbības veicināšanai;
5. konsultācijas reģiona iedzīvotājiem par pieejamajiem atbalsta veidiem uzņēmējdarbības uzsākšanai vai attīstībai;
6. vietējo ražotāju produkcijas patēriņa veicināšana teritorijā.

Galvenie sadarbības virzieni nākamajā plānošanas periodā:

Starpteritoriālā sadarbība attīstāma ar stratēģiskajiem mērķiem, izmantojot mūsdienu mobilitātes iespējas, vienotu publiskās infrastruktūras tīklojumu u.c.:

1. Partnerība ir plašāka par vienas pašvaldības administratīvajām robežām, stiprinot pārnovadu sadarbību un integritāti kopīgu problēmu risināšanai;
2. Novietojums Rīgas un Vidzemes plānošanas reģionā paredz ciešāku sadarbību ar pilsētām (republikas nozīmes – Valmieru, reģionālās nozīmes – Limbažiem, Cēsīm un

Siguldu un pārējām tuvākajām pilsētām: Aloju, Staiceli, Mazsalacu, Rūjienu, Ainažiem un Salacgrīvu);

3. Partnerības lielākā daļa ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, kur ilgspējīgas attīstības skatījumam ir stabilas tradīcijas;
4. Stratēģiski nozīmīga ir plašāka sadarbība ar tīklveida struktūrām, īpaši Gaujas NP tūrisma klasteri, Vidzemes augstvērtīgas un veselīgas pārtikas piegādes ķēžu nodrošināšana, Via Hanseatica tūrisma ceļu, nacionāla un reģionāla līmeņa asociācijām, Viedo ciemu kustība, kas palīdz risināt noteiktu jomu (tūrisma, amatniecības, mājražošanas u.c.) aktualitātes un darbības, kas veicina reģiona vietas un vērtību izcelšanu.

Starptautu sadarbība turpmāk attīstāma:

1. Attīstāma sadarbība vēsturiskā mantojuma (t.sk. teritorijas, kas līdzdarbojas konkrētās vietas īpašās noskaņas radīšanā) vērtību apzināšanai, jaunas nozīmes piešķiršanai, saglabāšanai un iekļaušanai mūsdienu dzīves apritēs, attīstot un paplašinot tūrisma pakalpojumu piedāvājumu.
2. Ciešākas pārrobežu sadarbības iespējas (arī pakalpojumu un preču pieprasījuma veicināšanai) ar Igauniju, īpaši tuvākajām apdzīvotajām vietām Pērnavas un Vīlandes novadā, turpināmas kopīgi ar kaimiņu partnerībām. Straujais IT nozares attīstības progress rada plašu potenciālu uzņēmējdarbības un sabiedrisko aktivitāšu izpausmēm lauku telpā.
3. Sadarbība Baltijas jūras reģionā izceļama vienoti ar vēsturiskajām Hanzas savienības pilsētām, tostarp Limbažu sadarbības Vācijas pilsētu Anklamū. Valmieras novada regulārā sadarbība ar Gīterslo apriņķi Vācijā un dažādie ieviestie praktiskie risinājumi ir paraugs arī citu pašvaldību sadraudzības pilsētu vai reģionu ilgtermiņa partnerībām.

2. Stratēģiskā daļa

Stratēģiskā daļa balstās uz vietējo iedzīvotāju izteiktajām vajadzībām un iecerēm un atbilst veikto pētījumu rezultātiem, apzinātajam potenciālam, līdzšinējo tendenču analīzei un nepieciešamībai risināt nozīmīgākos izaicinājumus. Ņemtas vērā Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē "Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana" (turpmāk – Stratēģiskā plāna intervence) un saistīto normatīvo aktu, un vadlīniju noteikto ietvaru rekomendācijas. Sagatavotā stratēģija un resursi tās īstenošanai ir tikai daļa no lauku reģionu attīstībai valstī kopumā nepieciešamā un nevar atrisināt pilnīgi visas vietējo kopienu aktualitātes, tomēr ir būtisks instruments ceļā uz pozitīvām pārmaiņām.

2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi

Stratēģijas vīzija – Lauku apvidi mijiedarbībā ar pilsētām ir dzīvošanai, strādāšanai un atpūtai pievilcīga vide ar iniciatīvām bagātu pilsonisko sabiedrību un spēcīgām kopienām. Nozīmīga dabas resursu un kultūrvēsturisko vērtību ilgtspējīga izmantošana vietējās ekonomikas stiprināšanai.

Partnerība, apkopojot vietējo iedzīvotāju vajadzības, konsultējoties ar ekspertiem un citām iesaistītām mērķgrupām un pamatojoties uz SVID analīzes secinājumiem, nosaka galvenās vajadzības un potenciālās attīstības jomas kurām sniedzams atbalsts 2023.-2027. gadā:

- saimnieciskās darbības aktivizēšana lauku reģionos, īpaši akcentējot augstākas pievienotās vērtības radīšanu produktu un pakalpojumu piedāvājumā, savstarpējās kooperēšanās veicināšana;
- ilgtspējīgu risinājumu ieviešana, kas vērsti uz dabas, kultūras u.c. nozīmīgu resursu atbildīgu izmantošanu un jebkuru jaunradīto darbību rezultātu uzturēšanu ilgtermiņā;
- jauniešu informēšana, intereses radīšana lauku attīstībai ilgtermiņā;
- pievilcīgas dzīves vides radīšana un sabiedrisko aktivitāšu dažādošana iesaistīto mērķgrupu galvenajām vajadzībām.

Partnerība ieviešot SVVA stratēģiju izvirza mērķus, lai veicinātu dzīvošanai, strādāšanai un atpūtai pievilcīgu vidi, stiprinot vietējās ekonomikas ne-lauksaimnieciskās iniciatīvas, kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību un sabiedrisko aktivitāšu daudzveidības iespējas.

Stratēģiskie mērķi

M1 Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai.

Plašākā nozīmē partnerība šo mērķi saprot sekojoši: produktīvi izmantojot teritoriālo kapitālu, radot jaunas vērtības, sekmējot sadarbību un attīstot jaunus uzņēmējdarbības modeļus, kas palielina vietējo patēriņu un paaugstina novadu sociālekonomisko attīstību.

M2 Veicināt vietas pievilcību, radot vietējo kopienu attīstību sekmējošas iniciatīvas.

Plašākā nozīmē partnerība šo mērķi saprot sekojoši: rosināt vietējo iedzīvotāju aktīvu pašiniciatīvu nozīmīgu sabiedrisko aktivitāšu daudzveidības radīšanai. Nozīmīga vienota dabas un kultūras mantojuma vērtību uzturēšana, radot pamatu ilgtspējīga tūrisma attīstībai, stiprinot vietas identitāti un vēlmi lepoties ar dzīves vietu kā labāko izvēli pilnvērtīgai dzīvošanai.

2.1.1. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības virzieni

Starptautiski:

Stiprināt pārrobežu sadarbību ar Igauniju un Somiju, veicinot integrētu telpisko attīstību pēc vietējo kopienu noteiktām prioritātēm un atbalstot mērķtiecīgu sadarbību Baltijas jūras valstu reģionā, Eiropas Savienībā plašāk, rosinot zinātības un pieredzes apmaiņu, veicinot preču un pakalpojumu eksportu.

Starpteritoriāli:

Stiprināt iesaistīto pušu (*pašvaldību, uzņēmēju, NVO, pētniecības un izglītības iestāžu*) sadarbību BIO reģiona attīstībā, mazināt administratīvo robežu attīstību bremsējošo efektu plašākai resursu pieejamībai un vienotiem problēmu risinājumiem. Esošā potenciāla efektīvai izmantošanai atbalstāma vienotas publiskās infrastruktūras tīkla veidošana, pakalpojumu sasniedzamība un vietējo preču un pakalpojumu pieprasījuma nodrošināšana nacionālā mērogā.

2.2. Sasniedzamie rezultāti

Nr. p.k.	Mērķis	Rezultātu rādītājs	Novērtēšanas periods
M1	Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai	1) Jaunradītas darba vietas 2) uzņēmumu skaits, kas ieguldījuši attīstībā	2023.gads -bāzes vērtība 0 2025.gads - 2 2027.gads - 4 2023.gads -bāzes vērtība 0 2025.gads - 5 2027.gads - 10
M2	Veicināt vietas pievilcību, radot vietējo kopienu attīstību sekmējošas iniciatīvas.	1) Personu skaits, kas saņem labumu (partnerības teritorijā)*	2023.bāzes gads 0 2025.gadā: 11564 2027.gadā: 22365

* visas konkrētās teritorijas iedzīvotāji, ņemot vērā demogrāfijas un sabiedrības novecošanās problēmas (*Datu avots - www.csp.gov.lv*)

2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana un atbilstības kritēriji to noteikšanai

Inovācija – jaunu zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas ideju, izstrādņu un tehnoloģiju īstenošana produktā, pakalpojumā vai procesā.

Inovācija ietver visas darbības, kas jāveic, lai radītu, ražotu un ieviestu tirgū jaunus produktus vai pakalpojumus. Inovāciju rezultāts var būt palielināta konkurētspēja tirgū, orientācija uz klientiem, vides resursu racionāla un saudzējoša izmantošana, dzīves līmeņa pieaugums konkrētā teritorijā.

Lai sasniegtu inovācijas gala rezultātu – jaunu vai pilnvērtīgāku produktu vai pakalpojumu, projekta ietvaros iespējama:

- produkta inovācija - uzlabots ražošanas gala produkts;
- procesa inovācija - uzlabots ražošanas process, lai iegūtu augstāku gala produkta tirgus vērtību;
- sociālā inovācija - uzlabojumi sociālajā vidē, piem., labklājība, nodarbinātība, kultūrvide utt.;
- mārketinga inovācija - jaunas mārketinga metodes un paņēmieni, kas atšķiras no iepriekšējām un ietver būtiskas izmaiņas produktu popularizēšanā, dizainā, iepakojumā un izvietojumā, kas nodrošina iespēju sasniegt plašāku auditoriju produktam vai pakalpojumam.

Partnerība stratēģijas ietvaros:

- iesniegtiem inovatīviem uzņēmējdarbības projektiem var piešķirt paaugstinātu atbalsta likmi **65%** apmērā;
- sabiedriskā labuma projektiem, kuros tiks attīstītas inovācijas, atbalsta apmērs palielinās par **+10%**, saskaņā ar sekojošām pazīmēm:

Paaugstinātu atbalsta likmi nosaka saskaņā ar sekojošām pazīmēm

Inovāciju kritērijs	Apraksts
Produkta inovācija	Jauna vai būtiski uzlabota produkta / pakalpojuma ieviešana partnerības darbības teritorijā (īpašības vai izmantošanas nolūks rada jaunu vērtību klientam - nozīmīgi uzlabojumi tehniskiem parametriem/ sastāvdaļām/ materiāliem). <i>Elastīgāki mobilitātes risinājumi uzņēmējdarbības, īpaši pakalpojumu jomas sfērā, kas vērsti uz salīdzinoši lielo iedzīvotāju izkliedi apdzīvotības ziņā un neregulāra rakstura pieprasījumu, vai prognozējamu īstermiņa pieprasījumu noteiktās situācijās (publiskie pasākumi, peldvietas peldsezonai optimālā laikā u.c.)</i>
Procesu inovācija	Jauns, būtiski atšķirīgs tehnoloģiskais process vai metode produkta ražošanā vai pakalpojuma izveidē/ sniegšanā.

	<i>(Ietver nozīmīgas izmaiņas tehnoloģijās, aprīkojumā un/ vai programmā. Procesa inovācijas var būt paredzētas, lai samazinātu produkcijas vai piegādes vienību izmaksas, palielinātu kvalitāti vai izveidotu vai piegādātu jaunu un nozīmīgi uzlabotu produktu. OECD)</i>
Sociālā inovācija	<p>Ieguvums sabiedrībai, labklājības līmeņa paaugstināšana - jaunas vai būtiski pilnveidotas iniciatīvas, kas nodrošina sociālo, vides vai kultūras vērtību kopienai partnerības teritorijā.</p> <p><i>Virtuālās un papildinātās realitātes risinājumu ieviešana kultūras un dabas mantojuma vērtību izcelšanai un interpretēšanai. No pakāpeniskas sākotnējās attīstības stadijas paredzams plašāks pielietojums;</i></p>
Marketinga inovācija	<p>Metode, dizains, iepakojums, izplatīšanas metode-</p> <p>Projektā plānoto produktu, iekārtu, tehnoloģiju un cita inovatīva pieeja izmantošanai, pārdošanai, izplatīšanai vai izveidošanai partnerības teritorijā</p> <p><i>Jaunu pakalpojumu un preču realizācijas veidu risinājumi, kas saistītu kopā ražotāju ar digitālo iespēju pārzinātājiem un plašākiem resursiem, radot augstāku pievienoto vērtību vietējai produkcijai</i></p>

Projekts uzskatāms par inovatīvu un saņem paaugstinātu atbalsta likmi, ja vērtēšanas posmā ir **iegūvis vismaz divus punktus kritērijos un inovācija ir partnerības teritorijas līmenī** (projekta pieteikumā aprakstīts inovācijas pamatojums - obligāti jābūt veiktai tirgus izpētei, kuras ietvaros identificēta un pierādīta uzņēmuma radītā inovācija, kas papildus tiek vērtēta ar kritērijiem).

Projektu pieteikumu līmenī kā nozīmīgākie kritēriji inovatīvo risinājumu pielietojumam tiek lietoti:

- **inovācijas oriģinalitāte;**
- **resursu izmantošanas efektivitāte,**
- **sabiedriskā nozīme** ilgtspējīgam risinājumam, veidojot pozitīvu ietekmi uz plašāku sabiedrību, vienlaikus iesaistot vietējos iedzīvotājus.

3. Rīcības plāns

3.1. rīcības plāns 2023.–2027. gadam

Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē "Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana".

Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstītās rīcības

M 1 aktivitāte Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai.

Plašākā nozīmē partnerība šo mērķi saprot sekojoši: produktīvi izmantojot teritoriālo kapitālu, radot jaunas vērtības, sekmējot sadarbību un attīstot jaunus uzņēmējdarbības modeļus, kas palielina vietējo patēriņu un paaugstina novadu sociālekonomisko attīstību.

Rīcība Nr.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana.

Atbilstība Stratēģiskā plāna intervencei:

- ❖ produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū, atpazīstamības tēla veidošanai, kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai un darbinieku produktivitātes kāpināšanai.
- ❖ Produkcijas realizēšanai paredzētas vides radīšana vai labiekārtošana, kā arī jaunu realizācijas veidu ieviešana un to atpazīstamības tēla veidošana.

Apraksts:

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt jaunu produktu, pakalpojumu attīstību un esošo uzlabošanu, dažādās ražošanas vai pakalpojumu jomu nozarēs, tostarp lauksaimniecības produktu pārstrādi, produkcijas dizaina, tirdzniecības vietas izveidi.

Stratēģijas ietvaros tiek atbalstīta tāda jaunu tūrisma mītņu izveide, kas paredz kvalitatīvus risinājumus un paaugstinātu servisa līmeni un kas skar visas tūristu mītnes darbību (tūristu mītnes ar labiekārtotiem numuriņiem, sākot no 10 gultas vietām vienā tūrisma mītnē (NACE klasifikators 55.20).

Esošo tūrisma mītņu paplašināšana, pakalpojumu dažādošana, servisa kvalitātes uzlabošana un aktivitātes, kas vērstas uz sezonālās ietekmes mazināšanu.

Atbalstāmi ieguldījumi būvniecībā, aprīkojumā un personāla kvalifikācijas paaugstināšanā, kā arī ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kas nepieciešamas produktu vai pakalpojumu atpazīstamības tēla veidošanai.

Projekts uzskatāms par inovatīvu un saņem atbalstu līdz 65% līdzfinansējumu, ja vērtēšanas posmā ir ieguvis vismaz divus punktus un inovācija ir partnerības teritorijas līmenī.

Projektiem, kuros paredzētas investīcijas pamatpakalpojumos lauku teritorijā izglītības, sociālās vai veselības jomā saņem atbalstu līdzfinansējumam līdz 75% (atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem)⁴

⁴ Normatīvie akti par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana»)

M.2. aktivitāte "Veicināt vietas pievilcību, radot vietējo kopienu attīstību sekmējošas iniciatīvas"

Plašākā nozīmē partnerība šo mērķi saprot sekojoši: rosināt vietējo iedzīvotāju aktīvu pašiniciatīvu nozīmīgu sabiedrisko aktivitāšu daudzveidības radīšanai. Nozīmīga vienota dabas un kultūras mantojuma vērtību uzturēšana, radot pamatu ilgtspējīga tūrisma attīstībai, stiprinot vietas identitāti un vēlmi lepoties ar dzīves vietu kā labāko izvēli pilnvērtīgai dzīvošanai.

Rīcība Nr.2. Kopienu spēcinošas un vietas attīstības iniciatīvas.

Atbilstība Stratēģiskā plāna intervencei:

- ❖ Aktivitātē "Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas" atbalstu, atbilstoši vietējās attīstības stratēģijai, sniedz vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu sakārtošanai, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, un sabiedrisko aktivitāšu (tostarp viedo ciemu, apmācību un interešu klubu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas veidu) dažādošanai.

Apraksts:

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt partnerības teritorijā esošo publisko (valsts, reģiona un vietējās nozīmes) kultūras un dabas mantojuma infrastruktūru (kas veicina vietas identitātes izcelšanu, vērtīgu, ainavisku objektu saglabāšanu, pakalpojumu nodrošināšanu). Sabiedriskas aktivitātes, kas vērstas uz kultūru, reliģiju, rekreāciju un tūrisma, nodrošinot vienlīdzīgas iespējas visām mērķa grupām. Nozīmīgs ir jau esošo izveidoto resursu lietderīgas izmantošanas un pēctecīguma princips to ilgtspējīgas darbības nodrošināšana. Atbalstāmi 3.pielikumā identificētie vietējās sabiedrības vajadzību piemēri, cik tālu tie nav pretrunā ar atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem¹ vai citiem normatīvajiem aktiem, izslēdzot funkciju dublēšanos.

"Jauniešu iniciatīvas" paredz atbalstu jauniešu vienotu interešu grupu iniciatīvām, kas vērstas uz partnerības teritorijas starpnovadu sadarbības veidošanu, lai nodrošinātu iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā, kas nākotnē veicinās lauku apdzīvotības izlīdzsvarošanu, jaunu speciālistu un cilvēku piesaisti. Jauniešu projektā jāiesaista vismaz desmit dalībnieki no partnerības lauku teritorijas, no kuriem vismaz 80% jābūt vecumā no 13 līdz 25 gadiem.

Atbalstu var saņemt pretendents saimnieciskās darbības īstenošanai, ja sakārto attiecīgo teritoriju, vidi – uzbrauktuves, bezmaksas stāvlaukumus, liftus, durvis, tualetes, dušas telpas – plānots pielāgot personām ar dzirdes, redzes vai kustību traucējumiem, ratiņkrēslu un ratiņu lietotājiem (atbilstoši normatīvo aktu nosacījumiem).

Aktivitātes ietvaros atbalstāmas darbības, kas nepieciešamas partnerības izvirzīto **Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķu** sasniegšanai, lai nodrošinātu dalību dažādos starptautiskos projektos un aktivitātēs (skatīt sadaļu 2.1.1. un 1.5).

Sadarbība starp iesaistītajām grupām, lai turpinātu vēsturiskā kultūras mantojuma vērtību apzināšanu, attīstot tūrisma pakalpojumu produkciju un veicinātu izpratni par reģiona kultūru un tradīcijām, vienoti ar vēsturiskajām Hanzas savienības pilsētām.

Pārrobežu sadarbības veicināšana pakalpojumu un preču pieprasījuma veicināšanai ar Igaunijas un Somijas partnerībām.

Atbilstoši normatīvajiem aktiem vietējā rīcības grupa var ierobežot atbalstāmās jomas un darbības, atbalsta saņēmējus, attiecināmās un neattiecināmās izmaksas, nosakot tās vietējās attīstības stratēģijā vai izsludinot projektu pieņemšanas kārtu;

Nr.	Mērķis/rīcība	Atbilstība Stratēģiskā plāna intervencei	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa 1 projektam (euro)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākumu rādītāji
(1.)	(2.)	(3.)	(4.)	(5.)	(6.)	(7.)
1. Mērķis. Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai						
1.	Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana	1) "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas"	līdz 100 000	40-65 % Norādīts 3.1.1. sadaļā	Terminētā kārta	Atbalstīti vismaz 15 projekti; Radīta jauna vai attīstīta esoša tirdzniecības vieta vai kanāls (t.sk. internetvidē) - 4;
		Projekti, kas paredz investīcijas pamatpakalpojumos lauku teritorijā izglītības, sociālās vai veselības jomā saņem atbalstu max 75% *				
		"Lauku biļete"***	Līdz 15 000	40-75%*		
2. Mērķis. Veicināt vietas pievilcību, radot vietējo kopienu attīstību sekmējošas iniciatīvas.						
2.	Kopienas spēcinošas un vietas attīstības iniciatīvas	2)"Kopienas spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas"	Līdz 50 000 vai pašvaldības infrastruktūrai > līdz 100 000	70-90% 3.1.1. sadaļā noteiktiem projektiem līdz 80%	Terminētā kārta	Labiekārtoti vismaz 8 objekti Atbalstīti vismaz 10 projekti dažādām interešu grupām
		"Jauniešu iniciatīvas" ***	6 000	100%	Viena kārta divos gados	vismaz 1 projekts vismaz 10 dalībnieki
Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība, projekti kurus realizē VRG			> 100 000	100%		

* saskaņā ar atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem;

** fiksētas summas maksājums ar budžeta projektu "Lauku biļete", piemērojot Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku;

*** fiksētas summas maksājums "Jauniešu iniciatīvas", piemērojot Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku;

3.1.1 kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai

Tabula nr. 2 - Maksimālās atbalsta intensitātes kritēriji uzņēmējdarbības projektiem

Kritēriji, kuri nosaka atbalsta intensitātes paaugstināšanu projektiem:

Mērķis/rīcība	Plānotās projekta aktivitātes	Atbalsta intensitāte 50%	Atbalsta intensitāte 65%	Atbalsta intensitāte 75%
1. Mērķis. " Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai "				
1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana (iekļaujot budžeta maksājumu "Lauku biļete)	Inovācija, atbilstoši 2.3. sadaļā minētajiem kritērijiem.		X	
	Projekts tiks realizēts sabiedriskās ēdināšanas nozarē (NACE klasif. 56.10)	X		
	Projektā plāno pārstrādāt/ izmantot pašu un / vai partnerības teritorijā saražotu lauksaimniecības produkciju.	X		
	Investīcijas pamatpakalpojumos lauku teritorijā izglītības, sociālās vai veselības jomā.			X

Tabula nr. 3 - Maksimālās atbalsta intensitātes kritēriji sabiedriskā labuma projektiem

Mērķis/rīcība	Plānotās projekta aktivitātes	Atbalsta intensitāte 80%
2. Mērķis. " Veicināt vietas pievilcību, radot vietējo kopienu attīstību sekmējošas iniciatīvas"*		
2. Kopienu spēcinošas un vietas attīstības iniciatīvas	Projekts vērsts uz kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu un/ vai tā infrastruktūras sakārtošanu.	X
	Projektā ietverti īpaši risinājumi, lai izceltu un atklātu vietas unikalitāti - daba, identitāte, tradīcijas u.c.	X

*Projektiem, kas satur inovāciju, atbilstoši 2.3. sadaļā noteiktajiem kritērijiem, tiek piešķirti +10% pie atbalsta intensitātes.

3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums

Cita ārējā finansējuma piesaistīšana lauku teritorijas attīstībai ir būtiski nepieciešama lielāku stratēģisko mērķu sasniegšanai, jo *LEADER* pieeja nevar būt nozīmīgākais instruments visu lauku attīstības problēmu risināšanai. Iepriekšējā stratēģijas ieviešanas perioda pieredze liecina, ka partnerības administrēšanas kapacitāte ir ierobežota, lai aktīvi piesaistītu citu publisko resursu finansējumu. Līdzīgi tas ir teritorijā darbojošām sabiedriskajām organizācijām, kuru līderi bieži ir noslogoti, aktīvu biedru skaits, kas varētu stiprināt NVO vadības kapacitāti, ir neliels. Biedrību darbības kapacitātes stiprināšanai atbalsts iespējams, piesaistot Zviedru institūta, Erasmus plus programmas.

Stratēģijas sagatavošanas procesā identificētās vajadzības un definētie mērķi ir plašāki par *LEADER ELFLA* resursu nodrošinājumu.

Lauku attīstības mērķu sasniegšanai nepieciešams piesaistīt arī citu ārējo finansējumu – ar lielāko īpatsvaru no ES struktūrfondiem vai valsts un pašvaldību finansētām mērķprogrammām (piemēram, *Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programma* u.c.). Nozīmīga Ziemeļvalstu-Baltijas NVO atbalsta programma⁵, ko iespējams stratēģiski izmantot, ieviešot tematiskas sadarbības grupas starp vairākām partnerībām.

Ieguldīts aktīvs darbs sabiedrības informēšanā un uzņēmēju aktivizēšanā par ZM plānoto īso pārtikas piegādes ķēžu atbalsta mehānismu, kurā būtiska loma ir pašvaldības, ražotāju un pārstrādātāju sadarbībai, lai rastu finansējumu vietējo produktu noieta tirgus veicināšanai. Vietējās rīcības grupas attīstības stratēģija paredz atbalstāmās darbības kopīgai sadarbībai saistībā ar Kopējās lauksaimniecības politikas 2023.-2027.gadam intervenci LA20 "Sadarbība pārtikas īso piegāžu ķēžu darbības veicināšanai un piedāvājuma nodrošināšanai".

<i>Nr.</i>	<i>Intervence</i>	<i>Aktivitāte</i>	<i>Finansēšanas avots</i>	<i>Iznākuma rādītājs</i>
1.	Sadarbība pārtikas īso piegāžu ķēžu darbības veicināšanai un piedāvājuma nodrošināšanai	Pārtikas īso piegāžu ķēžu darbības veicināšana, Produktu virzība tirgū	<i>ELFLA</i>	<i>sadarbības projekts</i>

⁵ <http://www.norden.lv/en/grant-programs/ngo-programs>

4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošana un novērtēšana

4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām

Sistemātiskai koordinētas informācijas aprītei nozīmīga ir veidotā NVO un uzņēmēju kontaktu datu bāze individualizētu vēstījumu operatīvai novirzīšanai. Iekšējās saziņas stiprināšanai un līdzīgu interešu iniciatīvu apvienošanas nepieciešamībai izveidots vietējo NVO līderu, pašvaldību speciālistu profilu apkopojums. Informācijas aprītei izmantojami tradicionālie saziņas kanāli (e-pasts, tālrunis). Lai panāktu informācijas pamanāmību un veicinātu sadarbību, tiek izmantoti publiskie plašsaziņas līdzekļi ar savstarpēji papildinošu efektu un individuālām priekšrocībām:

- a) biedrības tīmekļa vietne www.brasla.lv;
- b) Partnerības teritorijā esošo pašvaldību tīmekļa vietnes: www.cesis.lv; www.limbazunovads.lv; www.valmierasnovads.lv; www.sigulda.lv.
- c) Partnerības teritoriju pārstāvošie reģionālie laikraksti: „Auseklis”, „Druva” un “Liesma”, kā arī visu iesaistīto pašvaldību informatīvie izdevumi;
- d) sociālo tīklu konts *FaceBook* vietnē “Partnerība Brasla” neformālai saziņai, atgriezeniskās saiknes iegūšanai un plašākam dialogam ar citām lauku partnerībām, Latvijas Lauku Forumu u.c.

Sabiedrības informētībai un rosināšanai iesaistīties vietējo procesu norisēs tiek veidota informācija par īstenoto projektu rezultātiem un iespējām:

- a) TV sižeti ar apraidi (arhivēti www.brasla.lv);
- b) informatīvie materiāli (drukāti kalendāri) vai cita veida formāts ar koncentrētu informāciju par ieviestajiem projektiem;
- c) neregulāri top žurnālistu neatkarīgi veidoti sižeti vai reportāžas;
- d) Mājas lapā www.brasla.lv pieejama realizēto LEADER projektu karte.

Būtisku sabiedrisku lēmumu pieņemšanas gadījumā un sadarbības tīkla stiprināšanai, tiek izmantotas šādas pieejas:

- a) informatīvie semināri un publiskas apspriešanas lielākajās apdzīvotajās vietās;
- b) apmācības potenciālo projektu iesniedzēju zinātības stiprināšanai;
- c) dalība Latvijas Lauku forumā un citos publiskā dialoga pasākumos par lauku attīstības aktualitātēm.

Papildus informēšanai, konsultēšanai un sadarbības uzturēšanai projektu vērtēšanas, īstenošanas un uzraudzības laikā, partnerība īsteno arī citus aktivizēšanas pasākumus piemēram, veido aktīvu sadarbību un kopprojektus ar citām organizācijām, interešu grupām, institūcijām, kas arī ir iesaistīta teritorijas attīstībā;

Bez iepriekš minētā, nākotnē paredzēts:

- a) informatīvi iesaistīties pašvaldību rīkotajos lielākajos publiskajos pasākumos;
- b) organizēt pieredzes apmaiņas braucienus gan Latvijā, gan ārvalstīs.

4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.–2027.g. un Eiropas Savienības Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu.

SVVA stratēģijas plānotie atbalsta pasākumi ir papildinoši arī ar ES kohēzijas politikas programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem, Atveseļošanās un noturības mehānisma plāna investīcijām, Latvija 2030 vai reģionu, novadu ilgtermiņa attīstības stratēģijās identificētiem mērķiem lauku attīstībai (*Latvijā netiek prognozēta ļoti nopietna lauku teritoriju atpalcība / pilsētu un lauku funkcionālai sasaistei kļūstot ciešākai, veidosies savstarpēji papildinoša pilsētu un lauku mijiedarbība / urbānās kultūras pieredze Latvijā ir salīdzinoši maza, un mentāli latviešos joprojām ir dzīva lauku un zemniecības pasaules izjūta / jāgarantē lauku teritoriju iedzīvotājiem nepieciešamās mobilitātes iespējas jebkuros laika apstākļos, līdzvērtīga pieeja informācijas un telekomunikāciju pakalpojumiem, t.sk. arī platjoslas internetam, tuvākajos gados primāri attīstot šo pakalpojumu pieejamību lauku teritorijās un attālākos centros ar sliktākām satiksmes iespējām / izglītības pakalpojumu pieejamības risinājumi lauku iedzīvotājiem / nodarbinātības izaicinājumi u.c.).*

Jāatzīmē, ka LEADER pieeja nav paredzēta kā galvenais instruments visu minēto problēmu risināšanai. Lauku attīstības mērķu sasniegšanai var tikt piesaistīts papildus cits ārējais finansējums ar lielāko īpatsvaru no ES struktūrfondiem vai valsts finansētām mērķprogrammām (piemēram, ES Atveseļošanās un noturības mehānisma plāns, Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programma u.c.).

Viens no Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam („Latvija 2030”) Telpiskās attīstības perspektīvas mērķiem paredz radīt līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no dzīves vietas, sekmējot uzņēmējdarbību reģionos, attīstot kvalitatīvu transporta un komunikāciju infrastruktūru un publiskos pakalpojumus. Stratēģija „Latvija 2030” nosaka nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centrus kā reģionu izaugsmes virzītājspēkus un nacionālo interešu telpas, tai skaitā lauku attīstības telpu, kurām ir būtiska loma valsts attīstībā.

Būtiska mobilitātes nodrošināšanai, uzņēmējdarbības aktivizēšanai un dzīves kvalitātes uzlabošanai ir valsts un pašvaldību ceļu atjaunošanas programma, kas paredz finansējuma piesaisti no dažādām programmām.

Potenciāliem projektu iesniedzējiem ir iespējas īstenot projektus sinerģijā ar šādiem ES struktūrfondu mērķiem:

Tabula nr. 4 - Specifisko atbalsta mērķu uzskaitījums

SVVA stratēģijas mērķis	SVVA stratēģijas atbilstošā rīcība	Papildinošais SAM pasākums
M1 Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai	R1 “Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana”	1.2.3. SAM Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām; 1.2.3.1. Atbalsts MVU inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai; 1.1.2.SAM Prasmju attīstīšana viedās specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanai. 1.1.2.2.Uzņēmumu digitālo prasmju attīstība; 2.2.2. Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana; 2.2.2.4.Aprites ekonomikas principu ieviešana;

		<p>5.1.1.SAM Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana;</p> <p>5.1.1.6. Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība;</p> <p>4.3.5. SAM Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju.</p> <p>4.3.5.1. Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšana;</p>
M2 Veicināt vietas pievilcību, radot vietējo kopienu attīstību sekmējošas iniciatīvas.	R2 „Kopienų spēcinošas un vietas attīstības iniciatīvas”	<p>2.1.1.SAM Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana;</p> <p>2.1.1.8.Energoefektivitāti veicinoši pasākumi kultūras infrastruktūrā;</p> <p>4.3.2. SAM Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās;</p> <p>4.2.4. SAM Veicināt mūžizglītību, jo īpaši piedāvājot elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem, ņemot vērā uzņēmējdarbības un digitālās prasmes, labāk prognozējot pārmaiņas un vajadzību pēc jaunām prasmēm, pamatojoties uz darba tirgus vajadzībām, atvieglojot karjeras maiņu un sekmējot profesionālo mobilitāti;</p> <p>4.2.4.1.Atbalsts nozaru vajadzībās balstītai pieaugušo izglītība;</p> <p>5.1.1.SAM Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana;</p> <p>5.1.1.6.Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība;</p>

Tabula nr. 5 – papildinātība ar ES Atveseļošanās un noturības mehānisma plāna investīcijām.

SVVA stratēģijas mērķis, rīcības	Reformu un investīciju virziens	Plānotās investīcijas
Komponente 2. DIGITĀLĀ TRANSFORMĀCIJA		
M1 Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai, R1 Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana”	2.2. Uzņēmumu digitālā transformācija un inovācijas	2.2.1.3.i. Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu ieviešanai uzņēmējdarbībā
M2 Veicināt vietas pievilcību, radot vietējo kopienu attīstību sekmējošas iniciatīvas. R2 Kopienų spēcinošas un vietas attīstības iniciatīvas”	2.3. Digitālās prasmes	2.3.2.1.i. Digitālās prasmes iedzīvotājiem, t.sk. jauniešiem
Komponente 3. NEVIENLĪDZĪBAS MAZINĀŠANA		
M1 Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai, R1 Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana”	3.1. Reģionālā politika	3.1.1.3.i. Investīcijas uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā industriālo parku un teritoriju attīstīšanai reģionos
M1 Veicināt uzņēmējdarbības attīstību vietējās ekonomikas stiprināšanai, R1 Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana” M2 Veicināt vietas pievilcību, radot vietējo kopienu attīstību sekmējošas iniciatīvas. R2 Kopienų spēcinošas un vietas attīstības iniciatīvas”		3.1.2.1.i. Publisko pakalpojumu un nodarbinātības pieejamības veicināšanas pasākumi cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem

4.3. Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, tostarp interešu konflikta novēršana;

Projektu vērtēšanas kārtība tiek izstrādāta saskaņā ar atbalsta piešķiršanu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.

Projektu vērtēšanas procesu nodrošina partnerības Projektu vērtēšanas komisija, kura darbojas uz biedrības padomes apstiprināta "Vērtēšanas un uzraudzības komisijas nolikuma" pamata. Vērtēšanas komisijas sastāvu apstiprina biedrības padome, ievērojot principu, ka tajā jābūt vismaz 3 cilvēkiem, lai nodrošinātu projektu neatkarīgu izvērtēšanu. Projektu vērtēšanas komisija projektu pieteikumus izvērtē atbilstoši izstrādātiem kritērijiem un punktu piešķiršanas metodikai, kas pieejama mājaslapas sadaļā LEADER/Projektu rakstītājiem/Vērtētājiem.

Projektu vērtēšana noris trīs līmeņos:

Pirmais līmenis "*Formālie vērtēšanas kritēriji*" - nosaka projekta atbilstību stratēģijas noteiktajai rīcībai;

Otrais līmenis "*Projekta nozīmība vietējās teritorijas attīstības kontekstā*";

Trešais līmenis "*Specifiskie kritēriji*" projekta pieteikumā plānoto rezultātu nozīmības noteikšanai konkrētās rīcības ietvaros.

Maksimāli iegūstamo punktu skaita noteikšana ((otrais līmenis summēts ar trešo līmeni) x 3 vērtētāji). Minimālais punktu skaits pozitīva lēmuma saņemšanai par projekta pieteikuma atbilstību vietējās attīstības stratēģijai – 60% no maksimālās punktu summas.

Gadījumos, ja vienas rīcības ietvaros vairākiem projektiem ir vienāds punktu skaits, projekti atbalstīšanas secībā sarindojami pēc sekojošiem rādītājiem:

1. Projekts, kas saņēmis vairāk punktu specifiskajos vērtēšanas kritērijos. Ja tas nerada atšķirību, tiek ņemts vērā nākamais kritērijs.
2. Projekts, kura ieviešanai pieprasītais publiskais finansējuma apjoms ir mazāks. Ja tas nerada atšķirību, tiek ņemts vērā nākamais kritērijs.
3. Iesniedzējs, kurš plāno no jauna uzsākt saimniecisko darbību, izveidot saimniecību. Papildus 0,01 punkts.

Projektu pieteikumu līmenī kā nozīmīgākie kritēriji inovatīvo risinājumu pielietojumam tiek lietoti:

- inovācijas oriģinalitāte;
- resursu izmantošanas efektivitāte,
- sabiedriskā nozīme ilgtspējīgam risinājumam, veidojot pozitīvu ietekmi uz plašāku sabiedrību, vienlaikus iesaistot vietējos iedzīvotājus.

VRG vērtēšanas komisija izvērtē projektu konkursam iesniegto projektu atbilstību stratēģijai pēc kritērijiem, kas noteikti katrai rīcībai un ļauj sarindot projektus pēc to ieguldījuma stratēģijas mērķu sasniegšanā.

Biedrības padome ar lēmumu izveido LEADER komisiju, kura izskata iesniegto projektu vērtējumu apkopojumu un to atbilstību stratēģijā noteiktiem rīcības mērķiem un pieņem lēmumu. LEADER komisija tiek veidota no biedrības padomes locekļiem, ievērojot

nosacījumu par lēmēju atbilstību un interešu konflikta neesamību attiecībā uz visu rīcībā iesniegto projektu pretendentiem.

Biedrības padome 2022.gada 4.oktobra sēdē ir apstiprinājusi projektu "Vērtēšanas un uzraudzības komisijas nolikumu" un "Biedrības un padomes darbības nolikumu", kas nosaka:

- 1) projektu vērtēšanas komisijas sastāvu, uzdevumus, pienākumus un atbildību;
- 2) LEADER komisijas sastāvu, uzdevumus, pienākumus un atbildību;
- 3) padomes priekšsēdētāja atbildību projektu vērtēšanas lēmumu apstrīdēšanas gadījumos;
- 4) administratīvā vadītāja pienākumus projektu vērtēšanas procesa nodrošināšanā;

Projektu vērtēšanas interešu konflikta novēršana attiecas uz biedrības darbībā iesaistītām personām, kuras saistītas ar projektu iesniegumu vērtēšanu, lēmumu pieņemšanu, vērtēšanas procesa organizēšanu un uzraudzību. Interešu konflikta jautājums biedrībā ir jāievēro Padomei, LEADER komisijai, izpildinstitūcijai – administratīvai darbiniecei un visiem biedrības darbiniekiem, kuriem visos SVVA stratēģijas īstenošanas posmos ir jāievēro sekojoši principi un vērtības:

- labas pārvaldības principi – darbība ir caurskatāma, efektīva, ir korupciju pilnībā izslēdzoša, veicina līdzdalību, ir iekļaujoša un atsaucīga;
- ilgtspējīgas attīstības principi – darbība ir vērsta uz ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi, pilsonisko sabiedrību un vides aizsardzību;
- cilvēka cieņa, vienlīdzība, cilvēktiesības, brīvība, minoritāšu tiesības, demokrātiskums un likuma vara;
- rezultātu un risku vadības pieejas principu ievērošana.

Interešu konfliktu pārvaldība ir taisnīgas darbības prakses un darbinieku godprātīgas rīcības principu iekļaušana partnerības reglamentējošos dokumentos, paredzot tajos šādus galvenos principus:

1. Partnerība savu darbību īsteno, pamatojoties uz atbilstīgiem godīguma un labākās prakses standartiem. Tā savā darbībā nepieļauj korupcijas un interešu konflikta situācijas, kā arī sagaida līdzvērtīgu attieksmi un uzvedību no darbiniekiem un darījuma partneriem.

2. Noteikts skaidrs pienākumu sadales princips un kārtība, lai pēc iespējas novērstu Interešu konfliktu rašanās iespējamību, kas varētu radīt kaitējumu jebkuru pušu interesēm. Darbinieki neveic darbības, kas var negatīvi ietekmēt vai nodarīt kaitējumu partnerībai un tās reputācijai, vai ētisku apsvērumu dēļ var tikt apšaubīta darbinieka rīcības objektivitāte un neitralitāte.

3. Pienākumu sadale noteikta partnerības organizatoriskajā struktūrā, nolikumos, darbinieku amata aprakstos, kā arī pilnvarojuma līmeņos un lēmumu pieņemšanas procesos, un to kontroles mehānismos.

Interešu konflikts ir situācija, kurā darbiniekam vai delegētai personai, pildot amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar amata pienākumiem saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt paša darbinieka vai locekļa, viņa radnieku (par radniekiem uzskatāmi tēvs, māte, vecmāte, vectēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais) vai darījumu partneru (persona, kas ir deklarējamās darījumu attiecībās ar darbinieku likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā"⁶ ; izpratnē) personiskās vai mantiskās intereses.

⁶ Likums Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā [10.05.2002.](https://likumi.lv/ta/id/61913-par-interesu-konflikta-noversanu-valsts-amatpersonu-darbiba), <https://likumi.lv/ta/id/61913-par-interesu-konflikta-noversanu-valsts-amatpersonu-darbiba>

Saskaņā ar atbalsta piešķiršanu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem, Interesu konflikta deklarāciju iesniedz:

- projektu vērtēšanas komisijas locekļi;
- lēmēj institūcijas – LEADER komisijas locekļi;
- paraksttiesīgās personas, kas paraksta lēmumus;
- persona, kas protokolē lēmēj institūcijas sēdes.

Uzsākot projektu iesniegumu vērtēšanas procesu, visi Vērtēšanas komisijas locekļi un LEADER komisijas locekļi aizpilda Interesu konflikta neesamības deklarāciju.

Lai novērstu interešu konfliktu, tiek veiktas šādas darbības:

- a) vērtēšanas komisijas locekļi aizpilda interešu konflikta neesamības deklarāciju par katru projekta pieteikumu. Ja Kāds komisijas loceklis ir konstatējis interešu konflikta esamību, tad viņš nepiedalās visu projektu pieteikumu vērtēšanā, kas iesniegti konkrētajā rīcībā (saskaņā ar 16.08.2022. MK not.nr.509 punktu 45.2.);

<p>Pielikums Nr.1 <i>Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstības projektu vērtēšanas un uzraudzības komisijas nolikumam ievērojot likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" nosacījumus.</i></p>		
<p>Biedrības Vidzemes lauku partnerība „Brasla” ELFLA projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas dalībnieka</p>		
<p>INTEREŠU DEKLARĀCIJA</p>		
<p>Apliecinu, ka man nav tādu apstākļu, kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā, vērtējot „Vidzemes lauku partnerības „Brasla” teritorijas attīstības stratēģijas 2023.-2027. gadam” īstenošanas ietvaros iesniegtos projektus:</p>		
<p>1.Rīcība</p>		
Nr. p.k.	Projekta pieteicēja nosaukums	Projekta nosaukums
<p>2.Rīcība</p>		
Nr. p.k.	Projekta pieteicēja nosaukums	Projekta nosaukums
<p>Datums. _____</p>		
<p>Paraksts _____ / _____ /</p>		

b) biedrības padomes locekļi aizpilda interešu konflikta neesamības deklarāciju par katru projekta pieteikumu (vienotā deklarācijā). Ja kāds padomes loceklis ir konstatējis interešu konflikta esamību, tad viņš nepiedalās lēmuma pieņemšanā par projekta atbilstību vietējās teritorijas attīstības stratēģijai, kas iesniegti konkrētajā rīcībā.

Pielikums Nr.1
Biedrības un Padomes darbības nolikumam

Biedrības Vidzemes lauku partnerība „Brasla” Padomes locekļa interešu konflikta deklarācija par objektivitātes un konfidencialitātes ievērošanu.

_____ projektu iesniegumu _____ konkursā.
(rīcības Nr. un nosaukums)

Es, apakšā parakstījis / -jusies, apliecinu, ka piekritu piedalīties augstākminētā projektu konkursa ietvaros iesniegto iesniegumu izvērtēšanā un lēmumu pieņemšanā par projektu atbilstību SVVA stratēģijai, nesniegšu ieinteresētajām personām informāciju par projektu vērtēšanas gaitu līdz oficiālo rezultātu saņemšanai no Lauku atbalsta dienesta. Ar šo deklarāciju:

1. Apliecinu, ka nevērtēšu un nepiedalīšos lēmuma pieņemšanā projektu iesniegumos, kurus iesniegs projektu iesniedzējs vai partnerinstitūcija, kuros esmu darbinieks vai biedrs.
2. Apliecinu, ka negūšu finansiālu vai mantisku labumu ne no viena projekta, kura vērtēšanā vai lēmuma pieņemšanā būšu piedalījies, tā apstiprināšanas gadījumā.
3. Apliecinu, ka nevērtēšu projekta iesniegumus un nepiedalīšos lēmuma pieņemšanā, kurus iesniegs mani radīnieki (tēvs, māte, vecmāte, vectēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais) vai darījumu partneri. Ja vērtēšanas procesa laikā atklāsies, ka šāda saistība pastāv, tad es nekavējoties atkāpšos no šī projekta vērtēšanas procesa.
4. Apliecinu, ka nepastāv ne objektīvi, ne subjektīvi iemesli, kas man traucētu veikt objektīvu projekta iesniegumu vērtēšanu un, ja vērtēšanas procesa laikā atklāsies, ka šādi iemesli pastāv, tad es nekavējoties atkāpšos no konkrētā projekta vērtēšanas procesa.
5. Piekritu neizpaust vērtēšanas procesa gaitā vai rezultātā sev uzticēto, paša /-ās atklāto vai sagatavoto informāciju vai dokumentu saturu un apņemos šo informāciju izmantot tikai vērtēšanas nolūkā un neizpaust to trešajām personām. Es apņemos nepaturēt nevienu rakstītās vai cita veida informācijas kopiju.

* Zemāk esošo informāciju aizpilda, ja attiecas kāds no augstāk minētajiem nosacījumiem.

Apliecinājumi attiecas uz šādiem deklarācijā norādītajiem projektiem, papildus norādot informāciju par apstākļiem, kas veido interešu konfliktu.

	Projekta iesniegums	Projekta iesniegums
Projekta iesnieguma Nr., uz kuru attiecas interešu konflikts.		
Norādīt punktu, kādā veidā interešu konflikts attiecas uz projekta iesniegumu.		

* (jānorāda projekti, kurus nevērtēs, un katram projektam norādot attiecīgo interešu konflikta un objektivitātes punktu) (datums)

Biedrības Vidzemes lauku partnerība „Brasla”
Padomes loceklis

_____ (vārds, uzvārds)
(paraksts)

4.4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas procedūra

Informāciju, kas nepieciešama stratēģijas ieviešanas rādītāju uzraudzībai un apkopošanai, nodrošina biedrības padome, izmantojot projektu iesniegumos iekļauto informāciju, kā arī statistiku no publiskajiem reģistriem – Centrālās statistikas pārvaldes, Pilsonības un migrācijas pārvaldes, kā arī Lursoft datu bāzēm un pašvaldību rīcībā esošajiem datiem. Administratīvais vadītājs gatavos ikgadējus rādītāju uzraudzības ziņojumus, ar ko iepazīstinās biedrības padomi un tos publicēs biedrības tīmekļa vietnē *brasla.lv*.

Plānošanas periodā – sākot no 2025. gada – tiks veikta paplašināta starpposma teritorijas attīstības analīze un izvērtēta SVVA stratēģijas ietekme uz teritorijas attīstību saskaņā ar normatīvo aktu prasībām (16.08.2022. MK not.nr.509 punkts 45.4.)

Stratēģijas periodisku novērtēšanu partnerība veic ik gadu, sākot ar 2025.gadu, apkopojot SVVA stratēģijas sasniegtos rezultātus un iesniedzot tos LAD saskaņā ar normatīvo regulējumu. Stratēģijas periodiskās novērtēšanas mērķis ir apkopot un analizēt stratēģijas īstenošanas rādītājus, lai salīdzinātu ar SVVA stratēģijā paredzētajiem rezultātu un iznākuma rādītājiem. Ar novērtēšanas rezultātiem iepazīstināta biedrības padome un tie būs publicēti arī tīmekļa vietnē www.brasla.lv, kā arī tiks apspriesti rezultatīvie rādītāji un priekšlikumi stratēģijas noteikto rezultatīvo rādītāju sasniegšanai. Partnerība nodrošina projektu īstenošanas uzraudzību ne mazāk kā vienu reizi katram projektam uzraudzības laikā līdz sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtā publiskā finansējuma izlietojumam atbilstoši (27.06.2023 MK not. Nr.352 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo rīcības grupu darbības nodrošināšanai un sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2023.–2027. gadam iedzīvināšanas pārvaldībai, uzraudzībai un novērtēšanai").

Stratēģijas rezultātu rādītāji un vērtēšanas kritēriji veidoti tā, lai nodrošinātu nacionālā plāna rādītāju izpildi – respektīvi, tiek paredzēts rezultātu rādītājs, kā arī vērtēšanas kritērijs par izveidotajām darba vietām. Īpaši atbalstāmas jauniešu un citas sociālās atstumtības riskam pakļautās grupas ir ietvertas „*Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas*” aktivitāšu rīcībās.

Pēc katras izsludinātās kārtas vērtējuma pabeigšanas vai pasākuma īstenošanas, partnerības darbinieki apkopo informāciju par apstiprinātiem/uzraudzībā esošajiem projektiem un to ietekmi uz rīcības iznākumu un mērķa rezultātu. Papildus tiek uzkrāta informācija par projektu iesniedzēja klasifikāciju (fiziska persona, mājražotājs, SIA, ZS, IK, NVO, pašvaldība), jaunradītām darba vietām, inovatīviem un aprites risinājumiem/projektiem, ieguldījumiem kultūrvēsturiskā mantojumā, īstenotiem pasākumiem dabas vides saglabāšanas vai uzlabošanas jomā, sociālās atstumtības riska grupu iespējām iekļauties sabiedrībā, mācību un jauniešu interešu projektiem u.c. Partnerība nodrošina projektu īstenošanas saturisko uzraudzību ne mazāk kā vienu reizi katram projektam uzraudzības laikā līdz sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtā publiskā finansējuma izlietojumam (saskaņā ar MK not. Nr.509 45.4.5.apakšpunktu).

Partnerības stratēģijas īstenošanas rezultāti sniedz ieguldījumu ELFLA atbalstīto rīcību īstenošanai nacionālajā līmenī, jo ir saskanīgi mērķu sasniegšanas rādītāji, īpaši akcentējot paredzēto nodarbinātības un nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības aktivitātes

pieaugumu, tai skaitā ieguldījumu vides un klimata ilgtspējības rādītājos (piemēram, pie prioritātēm izvirzot bioloģiskās lauksaimniecības pārstrādes nozīmīgumu).

Partnerības stratēģijas īstenošanas laikā paredzēts tiekties uz iekļaujošas sabiedrības stiprināšanas mērķiem, nodrošinot vienādas iespējas, tajā skaitā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Īpaša prioritāte izvirzīta jauniešu piesaistei un lomai partnerības stratēģijas īstenošanā.

Partnerības stratēģijas īstenošanas rezultāti būs papildinoši pašvaldību veiktajām rīcībām un cita ārējā finansējuma piesaistei. To nodrošina analītiski izvērtētās rīcības dažādu līmeņu stratēģiskajos plānošanas dokumentos un pašvaldību pārstāvju dalība biedrības Vidzemes lauku partnerība "Brasla" padomē.

4.5. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas organizācija

Stratēģijas ieviešanā galvenās iesaistītās institūcijas (ilustrācija nr.6):

1. biedru kopsapulce;
2. biedrības padome;
3. izpildinstitūcija:
 - 1) administratīvais vadītājs;
 - 2) finanšu vadītājs;
 - 3) projektu vērtēšanas komisija.

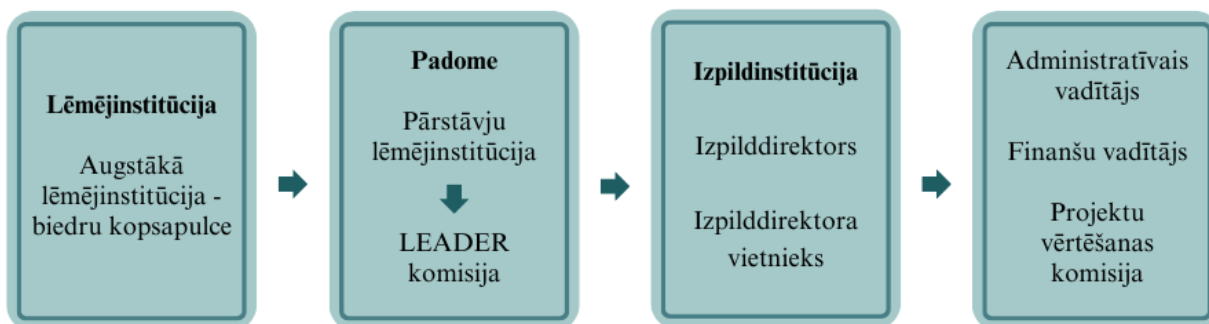
Biedru kopsapulce ir augstākais biedrības lēmējorgāns, kas apstiprina biedrības padomi. Biedrības padomes sastāvs aprakstīts šīs stratēģijas 1.2.apakšnodaļā. Padome pieņem galīgos lēmumus par stratēģijas apstiprināšanu un grozījumiem, kā arī projektu konkursu izsludināšanu. Padome izveido un apstiprina LEADER komisijas sastāvu, kas ir atbildīga par projekta vērtēšanas rezultātu lēmuma pieņemšanu un atbilstību vietējās teritorijas attīstības stratēģijai. Biedrība apstiprina un atbrīvo no amata biedrības padomi. Padome ieceļ administratīvo vadītāju, kā arī izveido projektu vērtēšanas komisiju.

Biedrības izpildinstitūcija un administratīvais vadītājs nodrošina projektu konkursu norisi, nepieciešamās apmācības un pretendentu aktivizēšanu, kā arī uzrauga projektu rezultātus un apkopo stratēģijas rezultātos rādītājus. Vienlaikus padome un administratīvais vadītājs nodrošina biedrības īstenoto projektu ieviešanu, kā arī biedrības darbību atbilstoši organizācijas statūtiem un normatīvajiem aktiem.

Projektu vērtēšanas komisija nodrošina saņemto projektu iesniegumu vērtēšanu atbilstoši padomes apstiprinātajam projektu vērtēšanas komisijas nolikumam, kā arī vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodikai.

Projektu konkursu izsludināšana notiek atbilstoši normatīvajiem aktiem un biedrības padomes lēmumiem, bet sabiedrības informēšanas un aktivizēšanas pasākumi – atbilstoši šīs stratēģijas 4.1.apakšnodaļai.

Ilustrācija nr. 6 - Biedrības struktūra

5. Finansējuma sadales plāns

Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē "Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošanu".

Nr. p.k.	Mērķis	Stratēģiskā plāna intervences aktivitāte	
		atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu Lauku attīstības programmas apakšpasākumā)	atbalsta apmērs (euro)*
M1	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	51	570378,45
M2	Kopienų spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas	49	448010,67
	Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība		100 000,00
Kopā		100	1118389,12
t. sk. uzņēmējdarbības attīstībai		51	570378,45

*Piezīme. * Aizpilda pēc sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju atlases komitejas lēmuma saņemšanas par sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas apstiprināšanu.*

PIELIKUMI

Pielikums Nr.1. Stratēģijas izstrādes procesa apraksts

Stratēģijas izstrādes procesā, laikā no 2023. gada februāra, rīkoti 13 iedzīvotāju aktivizēšanas pasākumi (diskusijas, darba grupas) par VRG „Brasla” darbību, iepriekšējā plānošanas periodā īstenotajiem LEADER projektiem, pašvaldību sniegtajiem atbalsta veidiem idejas realizēšanai un iesaistes mehānismiem pašvaldības darbā, ar mērķi apzināt vietējo iedzīvotāju vajadzības un nepieciešamos uzlabojumus, lai radītu dzīvošanai laukos labvēlīgus apstākļus, to sasaistei ar kopējās lauksaimniecības politikas nostādņiem.

Iesaistītās personas un organizācijas

Stratēģijas izstrādē piedalījušās šādas organizācijas:

<p><u>Pašvaldības:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Cēsu novada pašvaldība• Limbažu novada pašvaldība• Siguldas novada pašvaldība• Valmieras novada pašvaldība	<p><u>Valsts, pašvaldības iestādes:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Limbažu novada pašvaldības aģentūra “LAUTA”, Staiceles TIC• Staiceles Lībiešu muzejs “Pivāliņi”• Staiceles kultūras nams• Alojās kultūras nams• Lēdurgas Dendroparks• Alojās uzņēmējdarbības atbalsta centrs “SALA”• Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra• Stalbes pamatskola
<p><u>Uzņēmēji:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• SIA LAUX• SIA MEŽURGAS• z/s “Melderī”• SIA “SALDO I.M.”• SIA “EKOEZIS”• z/s “Gundegas”• z/s “Kaijas”• SIA “Dabas auglis”• “Lādezera dārzs”• z/s “Lielozoli”• Jaunlādes muiža• “Hanzas Kebabs”• IK “Zaļais koka Čemodāns”• SIA ŠĻŪC PA UPI• “Nabes pils”• z/s “Vējiņi”• SIA KVIX• z/s “Baiciems”• SIA “Muris”• SIA Ceriņi 1• SIA “Balansa dēlis”	<p><u>Nevalstiskās organizācijas:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Latvijas ev.lut. Baznīcas Dikļu draudze• Reģionālās izglītības un kultūras atbalsta biedrība• Biedrība “Dikālieši”• Biedrība “Alojas radošais klubs “Liepale””• Biedrība “Alojas novada attīstība”• Biedrība “Smailes”• Biedrība “Lēdurgas Ezerkalni”• Lēdurgas LSK “Pīlādziņi”• Biedrība “Lēdurgas Ausekļi”• Biedrība “Vienoti mūzikā”• Biedrība Stalbes pagasta ģimeņu atbalsta kopa “Rozbeķu saime” <p><u>Privātpersonas:</u> - 52 (iedz.)</p>

Sabiedrības iesaistes metodes un procedūras, stratēģijas izstrādes gaitas novērtējums

Biedrības pasūtītā pētījuma *“Biedrības Vidzemes lauku partnerība “Brasla” sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2014.-2020. gadam”*, kas skatāms - <http://brasla.lv/petijumi>, analītiskajā pārskatā sniegtie ieteikumi tika ņemti vērā stratēģijas 2023. - 2027. gadam izstrādes sagatavošanā.

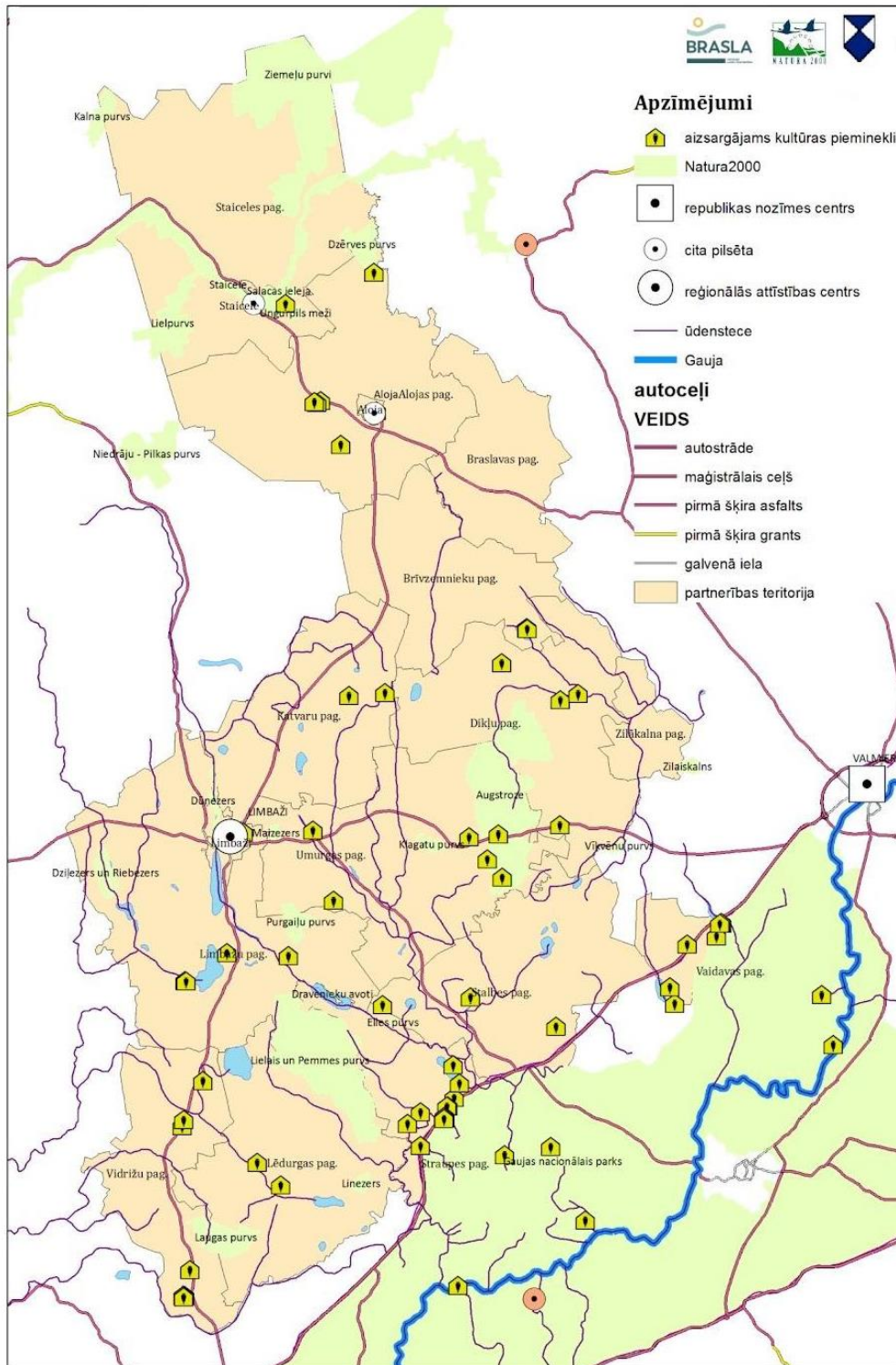
Šīs stratēģijas izstrāde tika uzsākta 2023. gada ziemā, kad tika rīkotas šādas sarunas-diskusijas par jaunā plānošanas perioda nosacījumiem un iespējamām rīcībām:

- Sarunas *“Man. Tev. Mums. Svarīgais nākotnē.”* par vietējās teritorijas attīstību:
 - Staiceles pilsēta un Staiceles pagasts - 16.03.2023.;
 - Alojās pilsēta, Alojās, Braslavas un Brīvēzemiņu pagasts - 20.03.2023.;
 - Lēdurgas un Vidrižu pagasts - 30.03.2023.;
 - Limbažu pilsēta, Katvaru, Limbažu un Umurgas pagasts - 13.04.2023.;
 - Stalbes un Straupes pagasts - 27.04.2023.
- Cēsu novada kopienu pasākums - 16.02.2023., Stalbes un Straupes pagasts;
- Limbažu novada uzņēmēju konsultatīvās padomes sēde - 21.02.2023., Limbažu novada administratīvās teritorijas;
- Tikšanās ar iedzīvotājiem sadarbībā ar Valmieras novada pašvaldību:
 - Dikļu pagasts - 13.03.2023.;
 - Zilākalna pagasts - 13.03.2023.;
 - Vaidavas pagasts - 14.03.2023.
- Vidzemes lauku partnerības “Brasla” kopsapulce - 24.03.2023., Brīvēzemiņu pagasts;
- Vidzemes lauku partnerības “Brasla” padomes locekļu darba grupa - 10.05.2023. un 13.06.2023. Straupes pagasts/tiešsaistes platforma ZOOM.

Vidzemes lauku partnerības „Brasla” sabiedrības virzīta vietējās attīstības stratēģija tika izstrādāta, pamatojoties uz veiktā pētījuma rezultātiem un iedzīvotāju sarunās-diskusijās saņemto informāciju un tās papildinājumiem.

Pielikums nr. 2. Materiālā dabas un kultūras mantojuma objektu teritoriālā izvietojuma karte

Vidzemes lauku partnerības “Brasla” vienotais dabas un kultūras mantojums

Pielikums Nr. 3. Vidzemes lauku partnerības “Brasla” sabiedrības vajadzību un ieceru piemēri – apkopoti iedzīvotāju forumos stratēģijas izstrādes sākumposmā saskaņā ar SVVA stratēģiju Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam ietvaros

- Atsevišķu ieceru īstenošanai var tikt piesaistīts cits ārējais publiskais vai cita veida finansējums, kas nav tieši saistīts ar *LEADER* iniciatīvu atbalstu.
- Stratēģijas ieviešanas gaitā var tikt rīkots papildinošs iedzīvotāju un vietējo līderu ideju forums, lai aktivizētu jaunu attīstības ieceru apzināšanu kādā no konkrētām mērķgrupām vai tematiskajām jomām.
- Vajadzību un attīstības ieceru īstenošanai nepieciešamais budžets nav precīzi vērtēts, taču tas ir daudz lielāks, nekā stratēģijas ieviešanai atvēlētā nauda, tāpēc kādas ieceres atrašanās šajā sarakstā vēl negarantē tās apstiprinātu ieviešanu. Visas idejas sacenšas projektu pieteikumam noteikto vērtēšanas kritēriju ietvaros.
- Identificēto vajadzību un potenciālo attīstības ieceru PIEMĒRI, bez zemāk uzskaitītajiem iespējams atbalstīt vēl citas idejas, ieceres un iespējas atbilstoši rīcības saturam, stratēģijas mērķiem un prioritātēm.

Administratīvā teritorija	Iedzīvotāju vajadzības
Valmieras novada teritorija Dikļu pagasts	Nodrošināt iedzīvotāju ugunsdrošību (nav garāža mašīnai).
	Kultūrvēsturiskā mantojuma objektu saglabāšana.
	Kultūras infrastruktūras labiekārtošana – atjaunošana.
	Vides objektu atjaunošana un reklamēšana.
	Jauniešu un bērnu sporta aktivitāšu atbalsts.
	Jura Neikena Dikļu pamatskolas sporta laukums.
	Publiskās WC centrā, estrādē.
	Publiskās peldētavas, bērnu laukums.
	Atjaunot Vika pasaku parku.
	Mazbriede → Briede → Burtnieks laivošana.
	Peldvieta Dikļos.
	Rotaļu laukums PII + videonovērošanas kameras.
	Vieta sporta aktivitātēm (pie skolas, parka ...).
	Tirgotava (kafejnīca).

	Dikļu pagasta centra laukuma labiekārtošanas darbi – atjaunošana.
	Publiskā peldētava.
	Elektroauto uzlādes stacija.
	Pakomāts.
	Pastaigu taka gar Mazbriedes upi.
Zilākalna pagasts	Telefona uzlādes soliņus.
	Tiltu pār Briedes upi.
	Soliņi (apkārt ejot kalnam).
	Ēdināšanas pakalpojumi Zilākalnā.
Vaidavas pagasts	Sakārtot ezermalu, paplašināt infrastruktūru (bērnu laukumiņu, izvēlēties ģimenēm pieejamāku tirgotāju – sortimenta ziņā un cenu).
	Plašāk izmantot estrādes dotās iespējas.
	Pastaigu takas.
	Stāvlaukums pie k/c.
	Ezermalas zonas sakopšana – galdi (atpūtas vietas).
	Jauns stāvlaukums pie attīrītavām (uz ezeru, ciemata centra atslogošanai, atvieglošanai) un taciņa caur birzi.
	Vaidavas muižas atjaunošana (kultūrvides veidošana).
	Bērnu rotaļu laukuma ierīkošana.
	Chill out zona pie k/c, bibliotēkas (wi-fi, kafējnīcas, saulesargi, zviļņi, kafijas automātu → par monētām).
	Vaidavas apvedceļa, ceļa remonta darbi.
	Komunālo pakalpojumu attīstība pagastā.
	Vaidavas ezera peldvietas krasta paplašināšana.
	Jaunu iedzīvotāju piesaistīšana.

	Ezermalas (laipas) labiekārtošana.
	Vieta, kur pie ezera pievest laivu.
	Bērnu laukuma atjaunošana un papildināšana (centrā).
	Nomas laivas makšķerniekiem.
	Stāvlaukumu pie ezera paplašināt.
	Volejbola laukuma pārcelšana pie garāžām.
Limbažu novada teritorija Staiceles pilsēta/pagasts	Komplekss risinājums (Staiceles parks, estrāde, deju laukums).
	Peldvietas, ūdens tūristu piestātņu vietas.
	Ģimenes ārsta prakse.
	Sabiedriskā ēdināšana.
	Personām ar īpašām vajadzībām tiek liegts apmeklēt iestādes (kultūras nams, pasts, sociālais dienests utt.), izveidot pieeju (Staiceles pilsētā) cilvēkiem ar kustību traucējumiem visās iestādēs.
	Staiceles pamatakmens – Staiceles papīrfabrika.
	Aktīvā dzīvesveida (joga, sporta zāle) attīstīšana.
	Darba vietas.
	Aktīvais kultūrtūrisms – purva kurpes un uz purvu, velo un pa bānīša takām.
	Staiceles pilsētas un pagasta apkārtnes labiekārtošana un apzaļumošana (soliņi viedie).
	Staiceles parka un deju grīdas “Zem Ozola” atjaunošana un labiekārtošana.
	Staiceles bibliotēkas un bērnudārza apkārtnes labiekārtošana, apzaļumošana.
	Lapenes izveidošana pie bibliotēkas (viedo solu).
	Izveidot velo nomu tūristiem.

Alojas pilsēta/pagasts	Labiekārtojuma elementi – jauniešiem tīklu parki, skatu tornis no ilgmūžīgiem materiāliem.
	Peldošo salu popularizēšana un jaunu, inovatīvu stendu uzstādīšana.
	Jaunu atpūtas vietu izveide – picērija, brīvdabas kino, brīvais laiks – aktīvi dabā.
	Ungurpils vēstures izzināšana, popularizēšana, attīstīšana un daudzpusīgu pakalpojumu i-vidē attīstīšana.
	Tūrisma informācijas punkts, tūrisma maršrutu dažādošana.
	Koprades telpas.
	Atjaunot Alojas baznīcu, teritoriju.
	Alojas brīvdabas estrāde.
	Jauniešu brīvā laika pavadīšanas vietas – velo, skeitparki.
	Ungurpils ezera skatu tornis.
	Aktīvās atpūtas vietas attīstību pie Ungurpils ezera (ūdens velo, peldvietas labiekārtošana u.c.).
	Akmens māja kā novadpētniecības viedā ekspozīcija.
	Kartupeļu “Kartin centrs” centrs Ungurpilī “SALĀ”.
	Naktsmītnes tūristiem.
	Dārzeņu audzētāju kooperatīvs.
Attīstīt velo celiņu no Skultes līdz Alojai, Staicelei.	
Katvaru pagasts	Lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumu ražotņu attīstība – lai nodrošinātu vietējo nodarbināšanu.
	Centralizēti kooperatīvi, kur mazie ražotāji var pārdot vietējo produkciju.
	Produkcijas ražošanas, fasēšanas kooperatīvu, kur vietējiem iespēja izveidot/sapakot savu produkciju.
	Apkaimes noziegumu uzraudzības kopienu.

	Ceļa posma adoptēšana – uzturēt ceļu tīru un sakoptu.
Vidrižu pagasts	Bīriņos nojaukt graustu Saulkrastu ceļa krustojumā.
	Apgaismojums uz Alkšņu ceļa līdz pagasta zīmei.
	Mācību ekskursijas zemniekiem, uzņēmējiem (pieredzes apmaiņa).
Limbažu pilsēta	Restorānu nedēļa.
	Vecāku apmācības programmas.
	Bolderings - alpīnisma siena, aktīva brīvā laika pavadīšana telpās.
	Viesnīca + SPA.
	Jauniešu emocionālās inteliģences attīstīšana agresijas mazināšanai.
	Izveidot Limbažos velo nomu (Pašvaldība vai komersants)
	Palielināt naktsmītņu skaitu.
	Velo infrastruktūra.
	Izveidot basketbola laukumu Umurgā / universālu sporta laukumu
	Pirts rituāla pieejamība.
Cēsu novada teritorija Stalbes, Straupes pagasti	Sakari Rozulā.
	Disku golfa ierīkošana Rozulā.
	Pludmales volejbola laukuma izveide Rozulā.
	Geokačinga/slēpņu takas izveide Rozulā.
	Vēstures dabas takas izveide Rozulā un Stalbē.
	Autostāvieta izveidošana pie Stalbes pieturas.
	Publiskās tualetes autobusu pieturās.
	Brīvā laika aktivitātes un organizatori.

	Straupes estrādes teritorijas labiekārtošana.
	Lielstraupes pils parka labiekārtošana.
	Automazgātuve Straupē vai Stalbē.
	Vietējo ražotāju labumi vienā vietā.
	Elektro riteņu noma.
Siguldas novada teritorija	Ceļu sakārtošana un velo joslu ierīkošana, lai attīstītos velo tūrisms.
Lēdurgas pagasts	Apvienots veselības punkts: ārsts + fizioterapeits + zobārsts + manikīrs, kosmetologs, nūjošanas apmācības.
	Ēdināšanas iestāde + atpūta + publiskās vietas.
	Kultūrvēsturisko vietu apzināšana + dažādas takas.
	Dažādus sporta pasākumus visiem vecumiem, laicīgi izvietot afišas, izveidot mājaslapu Lēdurgai.
	Rekonstruēt veco baznīcas krogu.
	Labiekārtot estrādi.
	Velosipēdu novietni Lēdurgas centrā
	Kafejnīcas izveidošanu Lēdurgas centrā.
	Sabiedrībai vajadzīgo pakalpojumu telpu izveidošana.
	Strūklaka kultūras nama priekšā.
	Informācijas stends centrā pie baznīcas laukuma.

Pielikums Nr. 4. Iedzīvotāju skaita sadalījums pa pilsētām un pagastiem Vidzemes lauku partnerības “Brasla” teritorijā, 2018. gads (pēc faktiskās dzīvesvietas), 2020. un 2022. gadā (pēc reģistrētās dzīvesvietas)

